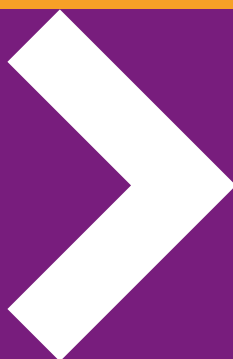
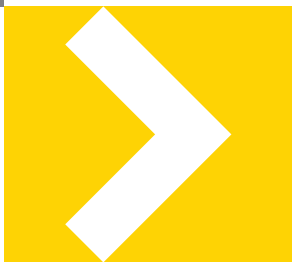

PROGRAMY STYPENDIALNE

- PORADNIK

SPIS TREŚCI:

Wstęp – <i>Jadwiga Czartoryska</i>	5
Społeczne programy stypendialne w Polsce – <i>Małgorzata Stradomska-Kalinka</i>	6
Korzyści z prowadzenia programów stypendialnych przez NGO, firmy i JST – <i>Agata Urbanik</i>	8
Jak przeprowadzić diagnozę potrzeb – <i>Agata Urbanik</i>	14
Podstawowe zasady dobrego zarządzania programami stypendialnymi – <i>Zofia Sapijaszka</i>	16
Kryteria wyboru stypendystów – <i>Agata Urbanik</i>	20
Jak wykorzystać nowe technologie w realizacji programu stypendialnego – <i>Łukasz Ofiara, Anna Lech</i>	22
Jak zdobyć pieniądze na program stypendialny – <i>Paweł Łukasiak</i>	24
Jak komunikować o programach stypendialnych – <i>Joanna Luberadзка-Gruca</i>	26
Aspekty prawne prowadzenia programu stypendialnego – <i>Radosław Skiba</i>	29
Jak współpracować ze stypendystami – <i>Barbara Margol</i>	32
Jak znaleźć stypendium – <i>Anna Lech</i>	34

Wstęp

Jadwiga Czarторыska
Prezes Fundacji Orange

Przyszłość zaprojektują ci, którzy mają dziś po kilka lub kilkanaście lat, ale to my – tu i teraz – stwarzamy warunki do tego, kim będą oni jutro.

Dlatego w Fundacji Orange dbamy, by edukacja była ciekawa i inspirująca, a młodzi ludzie mogli się rozwijać. Tworzymy i wspieramy programy, które wydobywają z młodzieży jej twórczy potencjał.

Wierzmy również, że często potrzebna jest nawet niewielka pomoc – zakup sprzętu, podręczników lub oprogramowania, żeby młody człowiek mógł rozwinąć skrzydła. Wspieramy na przykład programy stypendialne dla utalentowanej młodzieży, która ma ograniczony dostęp do wsparcia.

Wspólnie z naszymi Partnerami 5 lat temu stworzyliśmy fundusz, dzięki któremu każdego roku przekazujemy „stypendia pomostowe” umożliwiające rozwój naukowy studentom kierunków związanych z nowoczesnymi technologiami.

Cieszy nas, że jako współorganizatorzy serwisu mojestypendium.pl możemy oferować młodzieży dostęp do najpełniejszej bazy stypendiów pochodzących od różnych fundatorów i obejmujących całą Polskę, aby w ten sposób wesprzeć ich w poszukiwaniach.

Publikacja, którą oddajemy w Państwa ręce, przygotowana została z myślą o organizacjach, firmach i jednostkach samorządu lokalnego, które mają doświadczenie w prowadzeniu programów stypendialnych i chcą udoskonalić istniejący już system zarządzania funduszami stypendialnymi. Wraz z Partnerami portalu, Fundacją Dobra Sieć i Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności, mamy także nadzieję zaoferować pomoc tym, którzy planują wspieranie edukacji młodych ludzi w swoim regionie poprzez stworzenie systemu/funduszu stypendialnego.

Gorąco zachęcamy do lektury.

Społeczne programy stypendialne w Polsce

Małgorzata Stradomska-Kalinka
Fundacja Dobra Sieć
serwis www.mojestypendium.pl

Publikacja ta skierowana jest do organizacji pozarządowych, firm oraz jednostek samorządu terytorialnego, zainteresowanych uruchomieniem programu stypendialnego lub doskonaleniem standardów prowadzonych programów stypendialnych. Opracowanie ma na celu promocję programów stypendialnych i ciekawych rozwiązań w tym zakresie oraz inspirowanie do tworzenia nowych programów.

Kilka słów o stypendiach w Polsce i nie tylko

W wielu krajach na świecie stypendium jest naturalnym źródłem finansowania nauki i rozwoju. Sięgają po nie utalentowani młodzi ludzie, których nie stać na dalszą edukację. W Polsce stypendium nadal często stanowi tylko dodatek do kieszonkowego, w niewystarczającej wysokości, by stało się istotną częścią budżetu studenta lub ucznia.

W krajach gdzie system stypendiów jest bardziej rozwinięty, absolwenci szkół średnich mają do wyboru wiele programów stypendialnych, prowadzonych nie tylko przez same uczelnie (a zasilanych często ze składek członków klubów absolwenckich), lecz także fundacje i stowarzyszenia działające przy szkołach. Zdecydowanie bardziej rozpowszechnione są tam też stypendia firm, w ramach których obiecujący młody człowiek korzysta ze studiów na uczelni wyższej na koszt fundatora, by po ich zakończeniu „odpracować” stypendium podczas stażu w tej właśnie firmie. Korporacje, inwestując w ten sposób w młodych ludzi, przygotowują dla siebie pracowników o szczególnie wysokich kwalifikacjach. Choć w Polsce tego typu inicjatyw jest jeszcze niewiele, to jednak można już zauważyć, że uczelnie coraz częściej zakładają własne fundusze stypendialne, a i niektórzy przedsiębiorcy zaczęli dostrzegać w programach stypendialnych korzyść oraz możliwość znalezienia najlepszych pracowników. Największy jednak wkład w tworzenie pozabudżetowych programów mają organizacje pozarządowe i samorządy.

W Polsce co roku na programy stypendialne dla uczniów i studentów wydaje się minimum 3 miliardy złotych¹.

Większość tej kwoty ulega rozdrobnieniu i w efekcie stypendysta otrzymuje co miesiąc niewielką sumę, nieprzekraczającą kilkuset czy nawet kilkudziesięciu złotych. Takie stypendia nie spełniają swej funkcji. Jednocześnie wraz ze zwiększającymi się aspiracjami Polaków w zakresie edukacji wzrasta zapotrzebowanie na pomoc stypendialną. Niemal 1/4 uczniów żyje w rodzinach, których dochody kwalifikowane są jako znajdujące się poniżej granicy ubóstwa². Młodym ludziom rozważającym rozpoczęcie studiów brak jest też „przewidywalności” finansowania nauki podczas całego okresu jej trwania.

Specyfika programów obywatelskich

Problemem utrudniającym młodym ludziom w Polsce korzystanie z oferty stypendiów jest brak świadomości, że istnieje możliwość uzyskania wsparcia finansowego nie tylko ze strony administracji publicznej za pośrednictwem szkoły, lecz także od organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego i firm prowadzących programy stypendialne (ten sektor stypendiów nazywany jest sektorem społecznych lub obywatelskich programów stypendialnych). Programy stypendialne administracji publicznej mają z pewnością nieporównywalnie większą skalę finansowania niż programy społeczne. Obejmują też zasięgiem największą liczbę beneficjentów. Jednak dopełnienie – o niebagatelnej roli – systemu stypendiów stanowią właśnie programy społeczne. Obywatelskie programy stypendialne są bardzo zróżnicowane pod względem kryteriów, takich jak źródła finansowania, administrator programu, adresaci, forma i typ stypendium, okres wypłacania, zasady przyznawania. Różnią się też pod względem skali: od 1-2 beneficjentów do ponad 1000 stypendystów rocznie, od programów adresowanych do kilku uczniów z uboższych rodzin w danej gminie, poprzez programy skierowane do kilkudziesięciu wychowanków domów dziecka z całego kraju, aż po programy adresowane do kilkuset uczniów czy studentów.

Programy stypendialne, prócz swojej podstawowej roli spełniania potrzeb beneficjentów, służą także wielu innym celom i korzyściom (na ten temat więcej w dalszej części publikacji).

¹ Rynek Stypendiów w Polsce – raport 2006, Instytut Obsydian na zlecenie ARFP.

² Kto komu i dlaczego? Analiza społecznych programów stypendialnych w Polsce – raport, wrzesień 2010, A. Baczek-Dombi, A. Komendant-Brodowska, na zlecenie Fundacji Dobra Sieć

Być może dostrzeżenie takich korzyści pomogłoby zwiększyć udział sektora społecznego w polskim rynku stypendialnym. Społeczne programy stypendialne, w odróżnieniu od budżetowych, stosują często wiele innowacyjnych rozwiązań, takich jak wymaganie zaangażowania społecznego od stypendysty czy nastawienie na umiejętności i ich praktyczne zastosowanie, a nie odwołują się jedynie do standardowych kryteriów w rodzaju średniej ocen i dochodu. Obywatelskie programy bywają wieloletnie – obejmują całą ścieżkę edukacyjną młodego człowieka. Zdarza się, że organizatorzy społecznych programów stypendialnych wzbogacają ofertę o warsztaty i szkolenia. Częściej też „inwestują” w wysokość stypendium dla pojedynczego stypendysty, nie zaś w liczbę stypendystów, jak ma to zwykle miejsce w przypadku stypendiów administracji publicznej. Obywatelskie programy stypendialne funkcjonują bliżej lokalnej społeczności, co umożliwia lepszą ocenę potrzeb potencjalnych beneficjentów. Ich zaletą jest również inicjowanie współpracy międzysektorowej, tak naturalnej w przypadku projektów o takim charakterze.

Programy stypendialne organizacji pozarządowych, firm i uczelni stoją w obliczu wyzwań, które po części dzielą z programami administracji publicznej. Są nimi przejrzystość i przeciwdziałanie konfliktowi interesów, zbyt niskie kwoty stypendiów, niestabilność finansowania, brak diagnozy potrzeb w projektowaniu programów i ich ewaluacji. Wyzwanie stanowi również promocja zarówno całego sektora społecznego jako organizatora stypendiów, jak i poszczególnych programów, a także wykorzystanie potencjału współpracy między sektorami. Uświadomienie sobie tych problemów przez organizatorów i przeciwdziałanie im umożliwiłoby poprawę jakości i wzmocnienie społecznych programów stypendialnych. Niektóre z powyższych wątków zostały opisane szczegółowo w dalszej części publikacji przez praktyków realizacji programów stypendialnych.

Korzyści z prowadzenia programów stypendialnych przez NGO, firmy i JST¹

Agata Urbanik
Instytut Studiów Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego

Kiedy mówimy o programach stypendialnych, przede wszystkim myślimy o grupie, do której są one skierowane, czyli głównie o młodych, uczących się ludziach znajdujących się na wszystkich etapach drogi edukacyjnej. Z nią także wiązane są najbardziej oczywiste korzyści wynikające z istnienia stypendiów. Z jednej strony jest to motywowanie do rozwoju osobistego i rozwijania talentów (zwłaszcza na polu naukowym, artystycznym czy sportowym), z drugiej zaś wyrównywanie szans na sukces edukacyjny uczniów i studentów wywodzących się z różnych środowisk. Na tym jednak lista korzyści z prowadzenia programów stypendialnych się nie kończy. Wspieranie młodego pokolenia uruchamia dobroczynną reakcję łańcuchową kolejnych efektów. Być może trudno nazwać wszystkie pożytki, jakie mogą one przynosić, warto jednak pokusić się o zestawienie tych najważniejszych, aby uzyskać świadomość ich wyjątkowej roli. Refleksja nad różnymi kategoriami celów jest pierwszym krokiem do udzielenia odpowiedzi na pytanie, jak zwiększyć skuteczność programów stypendialnych.

Korzyści środowiskowe

Programy stypendialne nie istnieją w oderwaniu od środowisk, w których funkcjonują. Twórcy owych programów mogą dzięki nim świadomie kształtować te środowiska i wpływać na nie, na przykład stymulując rozwój gospodarczy czy edukacyjny społeczności i regionów.

Budowanie kapitału intelektualnego

W bezpośredni sposób funkcjonowanie programów stypendialnych przyczynia się do budowania kapitału intelektualnego społeczeństwa. Wyrównywanie szans edukacyjnych i motywowanie do podejmowania wysiłku na polu naukowym przekłada się na podniesienie poziomu wykształcenia ludzi żyjących w Polsce. Lepsze wykształcenie oznacza z kolei lepsze perspektywy rozwoju ekonomicznego wspólnot lokalnych, regionalnych oraz całego państwa.

¹ Tekst powstał na podstawie nieopublikowanego raportu Anny Baczo-Dombi

i Agaty Komendant-Brodowskiej, napisanego na zlecenie Fundacji Dobra Sieć, pt. *Kto komu i dlaczego?*

Analiza społecznych programów stypendialnych w Polsce – raport, wrzesień 2010.

W celu poprawy warunków nauczania i realizacji inicjatyw oświatowych młodzieży w ramach Programu Stypendialnego dla Raciborza prowadzonego przez Raciborski Fundusz Lokalny uczniom zamieszkałym na terenie Raciborza udzielana jest pomoc finansowa umożliwiająca kontynuowanie nauki (na poziomie gimnazjum i wyżej). Pomoc w formie stypendium skierowana jest do osób uczących się w systemie stacjonarnym, osiągających bardzo dobre wyniki w nauce (roczna średnia ocen co najmniej 4,3), będących finalistami olimpiad przedmiotowych albo mających udokumentowane szczególnie osiągnięcia w innych dziedzinach.

Źródło: <http://rfl.org.pl>

Rozwój lokalny i regionalny

Programy stypendialne stymulują rozwój lokalny, regionalny i krajowy. Dzięki diagnozie potrzeb przeprowadzanej podczas ich projektowania można stwierdzić, które dziedziny wiedzy czy sektory gospodarki wymagają doinwestowania, jakich specjalistów potrzeba rynkowi pracy, aby zapewnić stabilny rozwój w danym środowisku. Znajduje to odzwierciedlenie w sztytach na miarę programach stypendialnych, które promują przyszłych specjalistów z określonych branż.

Celem programu Ventures Fundacji na rzecz Nauki Polskiej jest wsparcie projektów mających zastosowanie w gospodarce, realizowanych przez studentów, absolwentów i doktorantów.

Celem programu jest podniesienie atrakcyjności pracy naukowej w Polsce i zainteresowanie nią młodych ludzi, a także zwiększenie liczby projektów, których wyniki mogą być wdrożone w działalności gospodarczej.

Program adresowany jest do najmłodszych naukowców:

- studentów jednolitych studiów magisterskich (po ukończeniu 3. roku studiów)
- lub studiów II stopnia,

- absolwentów (do 3 lat po ukończeniu studiów magisterskich) zatrudnionych na etatach naukowo-dydaktycznych,
- doktorantów (uczestników studiów doktoranckich).

W ramach programu Ventures projekty mogą być realizowane w jednostkach naukowych lub w instytucjach, które zatrudniają absolwentów na etatach naukowo-dydaktycznych.

W programie Ventures nie ma preferowanych dziedzin tematycznych – finansowanie dostępne jest dla wszystkich dziedzin nauki, przy czym największe znaczenie ma przydatność danego projektu dla gospodarki.

Źródło: www.fnp.org.pl

Programy stypendialne zaczęły być postrzegane jako dobry stimulator rozwoju lokalnej gospodarki oraz innowacji, który tym samym napędza całłościowy rozwój danego terytorium. Realizacja tego celu uwidacznia się na przykład przez wspieranie kierunków technicznych, promowanie najbardziej innowacyjnych prac naukowych, które mogą być następnie bezpośrednio wykorzystane w gospodarce, wspieranie działalności gospodarczej prowadzonej przez studentów poprzez inicjowanie inkubatorów przedsiębiorczości. Inkubatory nie tylko wzmacniają sektor biznesowy, lecz także zatrzymują stypendystów w danym mieście. Atrakcyjna oferta stypendialna przyciąga zdolnych młodych ludzi, którzy jeśli zatroszczono się o systemowe rozwiązania ułatwiające im naukę i rozpoczęcie działalności gospodarczej, tym chętniej zwiążą swoją przyszłość z danym obszarem.

Programy stypendialne mogą stać się pretekstem do zacieśnienia współpracy między różnymi instytucjami na poziomie lokalnym. Umożliwia ona lepsze odpowiadanie na pojawiające się potrzeby i problemy społeczne, co zaowocuje zwiększeniem integracji społecznej oraz poprawą jakości życia członków wspólnoty.

Korzyści z prowadzenia programów stypendialnych przez NGO, firmy i JST

Rozwój lokalny i regionalny wiąże się z korzyściami dla wszystkich rodzajów podmiotów fundujących programy stypendialne i zarządzających nimi. Przede wszystkim są to samorządy koordynujące rozwój poszczególnych obszarów oraz organizacje pozarządowe, które w celach statutowych mają zapisane działania w tym kierunku.

Owe korzyści nieobce będą także przedsiębiorstwom działającym zgodnie z hasłami społecznie odpowiedzialnego biznesu. Firmy i uczelnie również skorzystają na zwiększeniu atrakcyjności terenów, na których działają.

Korzyści branżowe

Programy stypendialne to inwestycje – operatorzy programów przeznaczają kapitał, aby za pomocą umiejętnego ulokowania go osiągnąć zysk. Przy czym zysk może być rozumiany różnorako, w zależności od fundatora i rodzaju instytucji zarządzającej programem – organizacji pozarządowej, samorządu, szkoły czy przedsiębiorstwa.

Organizacje pozarządowe

Przyczyny powoływania programów stypendialnych przez organizacje pozarządowe wiążą się bezpośrednio z wypełnianiem określonej misji zapisanej w statucie NGO; jest to na przykład wyrównywanie szans edukacyjnych, promocja talentów, rozwój wybranej gałęzi nauki. Dla organizacji, których funkcjonowanie opiera się przede wszystkim na działalności związanej ze stypendiami, oznacza to również możliwość pozyskiwania funduszy na dalsze działania.

Zgodnie ze swoim statutem Fundacja Wojciecha Niewiadomskiego „O Lepsze Jutro” przyznaje stypendia młodzieży wychowującej się w trudnej sytuacji materialnej, przede wszystkim sierotom, półsierotom, wychowankom domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych. Fundacja otacza pomocą stypendialną szczególnie młodzież uczącą się w gimnazjach, liceach i technikach, która zamierza kontynuować naukę na wyższych uczelniach. Warunkiem przyznania stypendium jest systematyczne osiąganie przez kandydata dobrych wyników w nauce oraz uzyskanie pozytywnej opinii wychowawców.

W stosunku do uczniów liceów i techników podstawowe kryterium stanowi średnia ocen na świadectwie z roku poprzedniego oraz średnia ocen na półroczu w trakcie roku szkolnego.

Źródło: www.olepszejutro.pl

W środowisku lokalnym wyraźnie wzrasta znaczenie fundacji i stowarzyszeń, które zajmują się programami stypendialnymi. Wpływa to korzystnie na ich prestiż i wiarygodność. Są bardziej rozpoznawalne wśród członków społeczności, stają się także bardziej liczącym się partnerem dla sektora publicznego i biznesowego. Tym samym mają o wiele silniejszą pozycję jako inicjatorzy lub twórcy lokalnych partnerstw – mogą je budować na przykład przez zapraszanie kolejnych podmiotów do funduszu stypendialnego. Dzięki temu nie tylko pracują na rzecz jego trwałości, lecz także budują swoją własną markę jako ośrodek lokalnej filantropii i działań społecznych.

Partnerami Funduszu Lokalnego Masywu Śnieżnika są cztery urzędy miast i gmin: UMiG Bystrzyca Kłodzka, UMiG Łądek Zdrój, UMiG Międzyzylesie i UMiG Stronie Śląskie. Dzięki zawianiu szerokiej koalicji lokalnej środki finansowe na stypendia uzyskiwane są między innymi od przedstawicieli samorządu lokalnego (przeznaczających część swojej pensji na ten cel), lokalnych przedsiębiorców, nauczycieli, gmin, sympatyków FLMS. Dzięki temu fundusz postrzegany jest jako lokalne dobro wspólne, z którym utożsamiają się mieszkańcy i który im służy.

Źródło: <http://www.flms.pl>

W przypadku programów wymagających od stypendystów aktywności społecznej pojawia się także szansa na przyciągnięcie przyszłych działaczy.

Program Prymus Nidzickiego Funduszu Lokalnego, dofinansowywany w ramach programu Równe Szanse Fundacji im. Stefana Batorego, wspiera młodych zdolnych uczniów szkół średnich z powiatu nidzickiego, a jednym z wymagań wobec przyszłych stypendystów jest udokumentowana działalność społeczna (np. wolontariat). Uczeń w trakcie postępowania konkursowego może otrzymać 50 punktów za wyniki w nauce, 30 punktów za aktywność społeczną (wolontariat, udział w konkursach, 1% itp.) i 20 punktów za dochód w rodzinie.

Źródło: www.funduszlokalny.nidzica24.pl

Zbudowanie dobrze zintegrowanego grona alumnów programu stypendialnego przekłada się na wykształcenie grupy wdzięcznych osób, chętnych do wspierania lokalnych inicjatyw społecznych i stypendialnych. Programy stypendialne wzmacniają rozwój społeczności przez uwrażliwienie społeczne stypendystów, którzy następnie wspierają społeczności oraz programy stypendialne.

Dzięki temu, że organizacje pozarządowe funkcjonują blisko wspieranej społeczności i mają możliwość przeprowadzania dobrych diagnoz lokalnych, docierają do grup często niezauważanych przez administrację publiczną. Wzmacniają tym samym swoją wyjątkową rolę wśród podmiotów działających lokalnie.

Samorządy

Samorządy w coraz większym stopniu doceniają programy stypendialne jako narzędzie budowania kapitału ludzkiego, pobudzania rozwoju regionalnego, budowania tożsamości młodych ludzi oraz ich związku z macierzystą społecznością i miejscem, w którym się kształcą. Dogłębna refleksja nad korzyściami, jakie mogą przynieść takie programy, może zaowocować stworzeniem stypendiów naprawdę dopasowanych do potrzeb wybranej społeczności i rynku pracy – niezależnie od tego, czy kierowane są do uczniów, czy do studentów.

Program Młodzi w Łodzi został przygotowany przez Biuro Rozwoju Przedsiębiorczości i Miejsc Pracy Urzędu Miasta Łodzi, przy współpracy z uczelniami wyższymi oraz wiodącymi pracodawcami miasta. Jak piszą sami autorzy programu, jest to „kompleksowy program, którego celem jest zachęcanie młodych ludzi do wiązania swojej przyszłości z Łodzią, zwiększenie liczby kandydatów na studia na kierunkach preferowanych przez Pracodawców, co przekładać się będzie na jakość absolwentów, a także poprawa wizerunku Łodzi – jako Miasta przyjaznego dla rozwoju zawodowego”.

Źródło: <http://mlodziwlodzi.pl/o-programie/opis-programu/>

Programy stypendialne mogą w związku z tym służyć realizacji zapisów istniejących w dokumentach strategicznych (np. wspierane kierunki kształcenia są bezpośrednio związane z Regionalną Strategią Rozwoju Województwa, wspieranie sportu odpowiada zapisom Strategii Rozwoju Miasta, wspieranie uczniów zdolnych oraz wybranych dziedzin nauki odpowiada zapisom Lokalnej Polityki Edukacyjnej itp.) i tym samym stają się elementem wdrażania polityki rozwojowej.

W przypadku samorządów mniejszych miejscowości stypendia mogą być sposobem na budowanie dumy lokalnej wśród uczniów i studentów wywodzących się z danego środowiska. W ośrodkach akademickich stypendia mają bardziej prestiżowy charakter, służą w dużej mierze wspieraniu talentów i zatrzymaniu najzdolniejszych w miejscu pobierania nauki. Ma to miejsce, gdy samorząd funduje stypendia dla studentów (rozwój lokalnego środowiska akademickiego), zobowiązuje stypendystów do powrotu do społeczności związanej z samorządem – fundatorem i pracy na jej rzecz (np. przez praktyki), ułatwia rozpoczęcie działalności gospodarczej na podlegającym mu terenie, funduje stypendia osobom kształcącym się w danym regionie, lecz niekoniecznie tam zameldowanym.

Korzyści z prowadzenia programów stypendialnych przez NGO, firmy i JST

O stypendium dla studentów medycyny ufundowane przez Zarząd Powiatu Kwidzyńskiego mogą ubiegać się studenci III, IV, V i VI roku uczelni medycznych o kierunku lekarskim w Polsce. Stypendysta zobowiązany jest złożyć następującą deklarację: „W zamian za udzielone stypendium deklaruję świadczenie pracy w jednostce realizującej zadania powiatu w zakresie ochrony zdrowia, jako lekarz po odbytych stażu, w wymiarze takiego okresu pracy, na jaki udzielone zostało stypendium”. Studenci podpisują weksel in blanco na 10 tysięcy złotych, które są zobowiązani zwrócić powiatowi, jeśli po studiach podejmą pracę w innym powiecie.

Źródło: www.powiatkwidzynski.pl

Programy stypendialne mogą ponadto wtórnie przyczyniać się do promocji społeczności i przyciągania inwestycji, na przykład dzięki wykorzystaniu znanych absolwentów programów stypendialnych jako reklamy danego terytorium.

Dla samorządów programy stypendialne są także platformą współpracy lokalnej z innymi podmiotami, zwłaszcza z organizacjami pozarządowymi. Korzysta na tym wizerunek samorządu, który jawi się jako przyjazna, otwarta na współpracę i potrzeby społeczności instytucja. Wzrasta zaufanie do niego.

firmy

Stypendialne inicjatywy sektora biznesowego są widomym dowodem na to, że fundowanie programów stypendialnych nie jest wyłącznie wynikiem altruistycznych porywów serca. Może być to inwestycja, z której zarówno stypendysta, jak i fundator będą czerpali zyski. Firma może realizować za pośrednictwem programów swoją misję, zgodną z przykazaniami społecznej odpowiedzialności biznesu, ale nie tylko. Jej celem może być budowanie pozytywnego obrazu wśród klientów i pracowników, tworzenie wizerunku przedsiębiorstwa przyjaznego, otwartego i sprzyjającego młodym ludziom. Firmy podejmujące takie działania, jeśli odpowiednio je nagłaśniają i wykorzystują w promocji, jednoznacznie lepiej kojarzą się klientom, którzy chętniej się do nich zwracają.

Nie mniej istotna jest działalność firm w społecznościach i regionach, w których znajdują się ich zakłady produkcyjne i siedziby. Fundując programy skierowane do młodych ludzi pochodzących z lokalnego środowiska, firmy wysyłają czytelny sygnał, że zależy im na rozwoju danego miejsca. Zakorzeniają się lokalnie i pośrednio budują związane ze swoją marką poczucie lokalnego patriotyzmu.

Dzięki programom stypendialnym firmy zyskują także nowych pracowników – wiążąc stypendystów bądź ze swoim przedsiębiorstwem, bądź z konkretną branżą. W zamian za stypendium zdolni stypendyści mogą zostać zobowiązani do przepracowania określonego czasu w danej firmie po ukończeniu studiów, mogą też otrzymać wynagrodzenie za podjęcie kształcenia w określonym kierunku, zbliżnym z profilem firmy. Dzięki programom stypendialnym firmy mogą wyszukiwać talenty już na pierwszych latach studiów i przygotowywać odpowiednio zmotywowaną do pracy, lojalną kadrę. Studenci otrzymują cenne wsparcie finansowe, zostają wyróżnieni prestiżową nagrodą, mają pewniejszą pozycję na rynku pracy i zapewnione bezpieczne rozpoczęcie kariery zawodowej.

Ważnymi kryteriami przyznawania Stypendium Managerskiego Żabki, skierowanego do stacjonarnych studentów Uniwersytetu Ekonomicznego, są – oprócz wysokiej średniej ocen i aktywności na forum uczelni – posiadanie osobowości o cechach managerskich (takich jak np. komunikatywność, umiejętność pracy w zespole, kreatywność, chęć rozwoju osobistego i zawodowego), zadeklarowanie w liście motywacyjnym chęci podjęcia współpracy z Fundatorem i gotowość do wizyty edukacyjnej w siedzibie Penta Investments w Pradze, która jest jedynym akcjonariuszem firmy Żabka Polska S.A.

Źródło: <http://www.zabkapolska.pl/kariera/stypendium-managerskie.html>

Programy stypendialne są dla firm także okazją do wchodzenia w partnerstwa. Często zdarza się, że małe i średnie lokalne firmy współfinansują stypendia zarządzane przez organizacje pozarządowe. Część przedsiębiorstw współpracuje blisko z uczelniami lub konkretnymi wydziałami (najczęściej w bardzo wyspecjalizowanych dziedzinach).

Dzięki temu student nie tylko otrzymuje stypendium (w postaci określonej kwoty lub zwolnienia z czesnego), lecz także może znajdować się pod opieką naukowego i firmowego tutora, a po studiach ma większe szanse na podjęcie pracy zgodnej ze swoim wykształceniem i kwalifikacjami.

Stypendia fundowane Górażdże Cement są oferowane studentom co najmniej II roku, którzy studiują na kierunkach związanych z działalnością Górażdże Cement. W trakcie trwania stypendium student i Górażdże Cement związują się umową, dzięki której student przez cały okres trwania studiów otoczony jest merytoryczną opieką specjalistów firmy, a także zapoznaje się szczegółowo z działalnością firmy. Wsparcie finansowe jest wypłacane studentowi co miesiąc, a po zakończeniu studiów oferuje mu się zatrudnienie.

Źródło: <http://www.heidelbergcement.com/pl/pl/country/kariera/praktyki/stypendia.htm>

Szkoły i uczelnie

Własne programy stypendialne prowadzone są najczęściej przez szkoły niepubliczne. Wiąże się z nimi podstawowa korzyść, czyli przyciągnięcie do szkoły najzdolniejszych uczniów i studentów. To nagroda, która ma sprawić, że młody człowiek zdecyduje się na wybór właśnie tej placówki edukacyjnej.

Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych oferuje obniżenie czesnego dla najlepszych studentów PJWSTK, którzy w poprzednim semestrze uzyskali najwyższą średnią ocen. Czesne zredukowane jest o 50% dla 5 najlepszych studentów oraz o 25% dla dalszych 5 studentów z kolejnym najlepszym wynikiem w nauce. Redukcja czesnego przysługiwać będzie również studiującemu w PJWSTK rodzeństwu, w wysokości 25% dla każdego z nich. Studentom otrzymującym stypendia z innych źródeł wysokość redukcji czesnego będzie pomniejszona 50%.

Źródło: <http://www.pjwstk.edu.pl/?strona=1630>

Akademia Leona Koźmińskiego wprowadziła Stypendia Rektora przyznawane kilkunastu osobom za wysoką średnią oraz osiągnięcia w ramach uczelni.

Zwiększenie liczby utalentowanych osób pobierających nauki w dłuższej perspektywie przełoży się na podniesienie poziomu szkoły, co pozytywnie wpłynie na rozwój tej instytucji i jej renomę w środowisku, a także pozwoli zająć wyższe miejsca w rankingach edukacyjnych. Programy stypendialne mogą również przyjść z pomocą, kiedy władze szkoły myślą o stworzeniu silnego ośrodka naukowego w jakiejś dziedzinie czy otwarciu nowych kierunków studiów. W ramach stypendiów uczniowie i studenci mogą otrzymać bądź stypendium pieniężne, bądź zwolnienie z części lub całości opłat za naukę.

Program stypendialny Solidarni Fundacji Św. Mikołaja został powołany do życia przez organizację pozarządową, jednak został stworzony, „by budować solidarną więź między uczniami, szkołami i absolwentami. Naszym celem jest zbiórka pieniędzy na stypendia dla bardzo zdolnych uczniów, których sytuacja finansowa uniemożliwia rozwijanie talentów i umiejętności. Absolwenci, fundując stypendium w swojej dawnej szkole, dają ich obecnym uczniom niezwykle ważną szansę – na dalszą edukację i spełnienie marzeń”. Celem programu jest stworzenie mechanizmu pomocy dla uczniów i studentów pozostających w trudnej sytuacji.

Źródło: www.solidarni.org.pl

Podsumowanie

Refleksja nad korzyściami, które różnego typu instytucje mogą odnieść z fundowania programów stypendialnych lub administrowania nimi, prowadzi do wniosku, że programy stypendialne spełniają bardzo wiele funkcji. Dobrze zaprojektowane, odpowiadające potrzebom programy mogą być świetną inwestycją, która w rzeczywisty sposób wspiera rozwój danego terytorium, przedsiębiorstwa, szkoły lub organizacji pozarządowej. Bywa ona pretekstem do nawiązania lub zacieśnienia współpracy między instytucjami z różnych sektorów. Przekłada się też na poprawę sytuacji nas wszystkich dzięki systemowemu wspieraniu potrzebnych branż nauki i gospodarki. Wpływa również zwrótnie na same programy stypendialne – poprawia ich wizerunek i sprawia, że stają się coraz popularniejsze.

Jak przeprowadzić diagnozę potrzeb

Agata Urbanik

Instytut Studiów Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego

Mało kto zdecydowałby się świadomie zainwestować swoje pieniądze, opierając się na niesprawdzonych opiniach, intuicji czy karcianych wróżbach. Przemyślane inwestycje poprzedzone są zwykle okresem ostrożnych analiz. Dlaczego więc w przypadku tworzenia programów stypendialnych nie miałyby być podobnie? W końcu programy stypendialne to również inwestycje – pieniądze przeznaczone na rozwój młodych ludzi, kapitału intelektualnego, związanego z nim kapitału ekonomicznego większych i mniejszych społeczności. Konstruowanie odpowiedniej oferty stypendialnej powinno zatem opierać się na sprawdzonych faktach, dobrej znajomości grupy i środowiska, do których są skierowane, aby w jak najlepszy sposób wykorzystać zgromadzone pieniądze.

Jak jednak poznać środowisko i mieszkające w nim grupy? Najlepiej przeprowadzić diagnozę lokalną, czyli stosując badania społeczne, spojrzeć na dane środowisko pod kątem potrzeb, problemów, którym należy wyjść naprzeciw, i niewykorzystanych potencjałów. Takie badania pozwalają skorzystać z wiedzy i doświadczenia ludzi będących częścią społeczności, działających tam organizacji i instytucji. Dzięki nim można odpowiednio dobrać wysokość stypendiów, ich liczbę i zakres tematyczny oraz grupę odbiorców. Co więcej, organizacja, która przeprowadza badania i opiera swoje działania na materiale uzyskanym dzięki analizie, staje się bardziej wiarygodna w oczach partnerów oraz przyszłych i obecnych sponsorów.

Mamy do dyspozycji cały arsenał metod, przy pomocy których możemy lepiej zorientować się w środowisku.

- Analiza danych zastanych to nic innego jak lektura napisanych kiedyś raportów, opracowań, analiz oraz zebranych statystyk, których autorami mogły być lokalne czy ponadlokalne instytucje administracji publicznej, organizacje pozarządowe, ośrodki badawcze i naukowe. Być może już ktoś przebadał naszą społeczność lub miejsca do niej podobne? Krytyczna lektura takich opracowań będzie świetnym punktem wyjścia do dalszych działań.

- Tradycyjne metody jakościowe to wywiady indywidualne i grupowe, które mogą zaprowadzić nas do przyczyn zjawisk, dać odpowiedź na pytania „jak” i „dlaczego”. Dzięki nim lepiej zrozumiemy, co się dzieje wokół, jakie szczególne warunki występują w naszej społeczności. Nasza diagnoza będzie pogłębiona i szeroka.
- Metody animujące społeczność, takie jak warsztaty, spacerowanie badawcze, działania w terenie, warsztaty fotograficzno-filmowe, dadzą szansę nie tylko na dotarcie do nieoczywistej, często niedocenianej wiedzy czy obserwacji, z których uczestnicy często nie zdają sobie sprawy lub których wystarczająco nie doceniają. Są też fantastyczną okazją do zintegrowania członków społeczności wokół naszej inicjatywy, zapoczątkowania większej koalicji wspierającej program stypendialny.
- Fakty, bezpośrednio doświadczenia poszczególnych osób poznamy, wykorzystując ankiety. Pytamy w nich o konkretne, bliskie życiu naszych rozmówców sprawy („co?”, „kiedy?”, „ile?”). Ankiety zweryfikują pierwsze wnioski wyciągnięte z badań jakościowych, pozwolą policzyć mieszkańców o określonych cechach. Dzięki nim mamy szansę przebadać dużą liczbę osób.

Powyższe metody warto ze sobą łączyć, ponieważ każda z nich daje nam wiedzę o innym wycinku rzeczywistości. Wykorzystane łącznie czynią uzyskany obraz bardziej kompletnym.

Badania nie muszą być straszne! W Internecie znajdziemy dużo materiałów na temat tego, jak zabrać się do diagnozy¹. Uważna lektura pozwoli nam zorientować się w temacie, podpowie, jakie pierwsze kroki należy wykonać. Oczywiście, nie od razu Rzym zbudowano – najwięcej nauczymy się poprzez działanie i współpracę z bardziej doświadczonymi osobami. Nie jesteśmy sami – rozejrzyjmy się dookoła! Studenci studiów społecznych szukają często miejsc, w których mogą odbyć praktyki – zaprosimy ich do współpracy.

¹ Zob. Polska Fundacji Dzieci i Młodzieży, *Diagnoza potrzeb młodzieży w środowisku lokalnym*

(<http://www.rownacsanse.pl/biblioteka/biblioteka/3768>); Instytut Socjologii UW, *Quo vadis? O partycypacyjnej diagnozie lokalnej* (<http://www.wiemjakjest.pl/dowiedz-sie/poradniki>); Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e”, *Jak zostać badaczem* (<http://zoomnadomykulture.org.pl/zrob-to-sam>).

W okolicy mogą działać bardziej doświadczone instytucje czy organizacje pozarządowe, które chętnie podzielą się swoją wiedzą i spostrzeżeniami z przeprowadzania diagnozy lokalnej.

Dodatkowo, badanie przeprowadzone w społeczności to świetna okazja, żeby się pokazać, poinformować wszystkich o naszych działaniach, planach i podejmowanych przedsięwzięciach. Do realizacji badania warto zaprosić wolontariuszy, partnerów, którzy następnie dołączą do grona sojuszników naszego programu.

Pracownicy Fundacji Przyjaciółka planowanie programów stypendialnych skierowanych do zdolnych wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych rozpoczęli od analizy dostępnych materiałów pisemnych i filmowych, sukcesywnie uzupełnianych i analizowanych na przestrzeni kolejnych lat.

Przeanalizowane zostały badania przeprowadzone przez inne organizacje pozarządowe i instytucje. Były to między innymi: *Monitoring praw wychowanków domów dziecka* Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (1999), praca magisterska Anny Brzytwy *Proces usamodzielnienia a poczucie wsparcia społecznego wychowanków domów dziecka* (2005), *Potrzeby w usamodzielnieniu wychowanków rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych* Fundacji Robinson Crusoe (2007), *Sytuacja wychowanek i wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych na terenie m.st. Warszawy* Fundacji Bez Względów Na Niepogodę (2007), *Rodzinne domy dziecka: potrzeby i możliwości edukacyjne dzieci i rodziców* Fundacji Świętego Mikołaja (2008), *Niespokrewnione rodziny zastępcze – doświadczenia, potrzeby, problemy* Fundacji Świętego Mikołaja (2009). Pracownicy fundacji odbywali także „edukacyjny” wolontariat w placówkach i doświadczenia z niego były również wykorzystywane przy opracowywaniu kolejnych edycji programu.

Na podstawie tego bogatego materiału w kolejnych latach modyfikowano zasady przyznawania stypendiów oraz konstrukcję programu stypendialnego, aby lepiej spełniał swoją funkcję, jaką jest zwiększanie zaangażowania wychowanków w edukację, podnoszenie ich poczucia własnej wartości, pozytywne motywowanie dzieci i młodzieży wychowujących się w pieczy zastępczej, promowanie dobrych uczniów, wspieranie uczniów, którzy nie osiągają wybitnych wyników w nauce, ale są uzdolnieni w różnych dziedzinach.

Przykładowo, ponieważ badania Fundacji Bez Względów Na Niepogodę wykazały, że jedynie 1% dzieci z pieczy zastępczej trafia na studia wyższe, zmieniono grupę docelową programu stypendialnego. Początkowo był on skierowany studentów, potem także do licealistów, a następnie do gimnazjalistów, tak aby objął grupę osób, która dopiero podejmuje decyzje na temat swojej przyszłości. Po analizie wniosków stypendialnych okazało się, że składali je tylko studenci wydziałów pedagogicznych – mogło być tak dlatego, że pedagogika była dla dzieci przebywających niegdyś w pieczy zastępczej oczywistym wyborem. Zaczęto więc promować konkretne kierunki studiów, wyłączając pedagogikę, by premiować świadome podejmowanie decyzji o przyszłości przez stypendystów. Realizację programu stypendialnego skierowanego do młodszych uczniów poprzedził pilotaż w dwóch województwach (śląskim i dolnośląskim). Zmodyfikowano także kryteria programu: do stypendiów naukowych dołączono stypendia za wybitne osiągnięcia (artystyczne i inne), aby umożliwić rozwój osobom uzdolnionym w innych, mniej powszechnych dziedzinach.

Źródło: materiały przesłane przez Fundację Przyjaciółka

Podstawowe zasady dobrego zarządzania programami stypendialnymi

Zofia Sapijaska
Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

Sprawne i efektywne zarządzanie programem stypendialnym to poważne wyzwanie, które wymaga przestrzegania kilku zasad. Proces ten składa się z zainicjowania i zaplanowania projektu stypendialnego, zorganizowania go, to znaczy określenia działań, podziału pracy, koordynacji, zachęcenia do działania, kontrolowania przebiegu realizacji (monitorowania) oraz doskonalenia procesu w efekcie kumulowania doświadczeń (rekomendacje odnośnie do przyszłości).

Inicjowanie programu

Program stypendialny powinien odpowiadać na potrzeby społeczne środowiska, społeczności lokalnej, grup społecznych itp., czyli służyć realizacji określonych celów. Zaczynamy więc od sformułowania celu programu, który powinien odpowiadać na następujące pytania: ku czemu zmierzamy, co chcemy osiągnąć, ile i do kiedy. Dobrze zdefiniowany cel wyznacza ramy działania, jest punktem odniesienia dla oceny skuteczności programu.

Kolejnym krokiem jest poszukiwanie partnerów. Cele powinny odzwierciedlać wspólne wartości i reguły działania wszystkich partnerów uczestniczących w realizacji programu stypendialnego. Wszystkie osoby uczestniczące w nim powinny mieć świadomość celów i w pełni je akceptować. Zwiększa to bowiem motywację do działania i zaangażowanie.

Proces inicjowania programu kończymy nadaniem mu nazwy. Ułatwi to komunikowanie się z otoczeniem i szeroko pojęty proces informowania o programie.

Założenia programu:

Planując program, określamy zadania, które musimy zrealizować, aby osiągnąć wyznaczony cel. Innymi słowy, rozpisujemy program na konkretne działania i tworzymy harmonogram ich realizacji (czyli porządkujemy je w czasie). Zadania będą wynikały z przyjętych założeń. Dotyczą one:

- zasad finansowania programu (jak pozyskać środki, skąd, w jakiej wysokości),
- rodzajów przyznawanych stypendiów (stypendium socjalne, naukowe, mieszane itp.),
- grupy docelowej programu (**odbiorcy**, do kogo kierujemy pomoc),
- kryteriów oceny kandydatów i zasad wyboru stypendystów,
- wysokości stypendium i sposobu wypłaty,
- zasad współpracy z otoczeniem (określamy, co jest otoczeniem bliższym – z którym będziemy współpracować, i dalszym – z którym będziemy się komunikować).

Kryteria są kluczowym elementem programu. Służą do oceny i dokonywania wyboru stypendystów. Określają kategorie podlegające ocenie, progowe wartości i priorytety (jeśli stosowane jest więcej niż jedno kryterium oceny). Część kryteriów ma charakter zero-jedynkowy, czyli albo osoba kandydująca spełnia je i wówczas może podlegać dalszej ocenie, albo nie spełnia ich i wówczas nie jest brana pod uwagę w dalszej kwalifikacji (na przykład: albo kandydat jest tegorocznym maturzystą, albo nie). Są też kryteria stopniowalne, wymagające określenia progu, powyżej/poniżej którego osoba ubiegająca się o stypendium przechodzi do dalszego etapu kwalifikacji (próg dochodu, średnia ocena itp.). Kryteria powinny zapewnić jasny i niekwestionowany wybór stypendystów spośród innych aplikujących. Kryteria muszą być podane do publicznej wiadomości.

Procedury działania

Procedury określają zasady realizacji projektu stypendialnego zgrupowane w sekwencji przeważnie odpowiadające etapom realizacji programu lub rodzajom działań.

Procedury powinny być łatwe do realizacji, przyjazne dla stypendystów, proste, jasne i przejrzyste. W typowym programie stypendialnym występują następujące procedury:

- Informowanie o programie i promocja. Poza ogólnie obowiązującymi zasadami w tej dziedzinie istotne jest, aby informację o programie przekazać w sposób, który da szansę dotarcia do informacji i złożenia aplikacji wszystkim, do których skierowany jest program.
- Rekrutacja (składanie aplikacji). Udostępniamy potencjalnym kandydatom wnioski aplikacyjne (do pobrania na stronie internetowej programu lub w biurze). Kandydaci wypełniają wnioski i wraz z załącznikami dostarczają w określonym terminie do biura programu. Można też uruchomić aplikacje online – za pośrednictwem Internetu. To rozwiązanie ma bardzo wiele zalet. Powstaje baza danych bez konieczności ich wprowadzania przez osoby obsługujące program. Można generować z systemu wiele dokumentów potrzebnych do obsługi programu itp.. Ma to jednak pewną wadę – wymaga znacznych nakładów i przy małej skali zastosowanie takiego narzędzia może się okazać nieefektywne. Podstawowym dokumentem w tej procedurze jest **wniosek aplikacyjny**. Służy on do zebrania informacji potrzebnych do oceny kandydatów do stypendium i poinformowania ich o efektach procedury kwalifikacyjnej. Formularz aplikacyjny powinien być prosty i łatwy do wypełnienia, powinien też zbierać tylko informacje potrzebne na etapie kwalifikowania do programu.
- Ocena wniosków i wyłanianie stypendystów (współpraca z komisją stypendialną). **Komisja stypendialna** jest kluczowym organem w programie stypendialnym. W skład komisji powinni wchodzić przedstawiciele instytucji i organizacji, osoby prywatne związane z realizacją programu, przedstawiciele fundatorów, instytucji współpracujących i wspierających program. W obradach komisji z prawem głosu mogą uczestniczyć tylko osoby, które nie są powiązane z kandydatami więzami krwi i małżeństwa, poprzez adopcję, zatrudnienie, wspólne prowadzenie interesu itp., innymi słowy, niemające konfliktu interesów.

Dane z wniosków aplikacyjnych opracowujemy tak, aby maksymalnie ułatwić pracę komisji stypendialnej. Na przykład jeśli kryterium jest średnia ocen, przedstawiamy zestawienie wniosków według średniej.

Jeśli jednym z warunków udziału w programie jest przygotowanie opracowania na określony temat, powołujemy grupę ekspertów, która dokona ich oceny. Wnioski przygotowujemy dla komisji tak, aby ocena była łatwa i maksymalnie obiektywna.

- Informowanie o wynikach (decyzję komisji stypendialnej powinniśmy podać do wiadomości publicznej, pod warunkiem spełnienia wymogów ustawy o ochronie danych osobowych; na pewno musi ona dotrzeć do zainteresowanych).
- Ochrona danych osobowych (zabezpieczenie danych osobowych zgodnie z wymaganiami G1000, dotyczy to bazy danych, udostępniania informacji o stypendystach itp.).
- Przekazywanie stypendiów (zbieramy od stypendystów informacje potrzebne do wypłaty stypendiów i raportowania organom skarbowym – dodatkowe dokumenty, dodatkowe dane osobowe, numery kont itp., podpisujemy z nimi umowy, wypłacamy stypendia).
- Współpraca ze stypendystami. Bardzo ważny element w procesie monitorowania przebiegu i rezultatów programu. Warto zapewnić kontakt stypendystów ze sponsorami, co ci drudzy bardzo sobie cenią.
- Współpraca z otoczeniem, która polega na przekazywaniu informacji o programie, pozyskiwaniu partnerów, zapewnianiu finansowania programu i przekazywaniu sprawozdań z realizacji programu.
- Monitorowanie przebiegu realizacji programu. Poza śledzeniem losów stypendystów dotyczy każdej fazy realizacji programu, szczególnie do wypłaty stypendiów. Monitorujemy proces, aby zapewnić właściwe – zgodne z celem programu i przyjętymi założeniami – wydatkowanie powierzonych przez fundatorów środków.
- Raportowanie. Po zakończeniu wypłacania stypendiów przygotowujemy sprawozdania z realizacji programu dla wszystkich partnerów, szczególnie dla fundatorów, z którymi należy rozliczyć się z wykorzystania otrzymanych dotacji. Należy także pamiętać o przygotowaniu dokumentów dla organów skarbowych, czyli PIT-ów.

Podstawowe zasady dobrego zarządzania programami stypendialnymi

Opracowanie procedur wymaga pracy, ale są one bardzo pomocne w realizacji programu. Określają standardy postępowania w różnych sytuacjach, pomagają rozwiązywać problemy pojawiające się w trakcie realizacji programu. Zapewniają ciągłość i porządkują działania. Ułatwiają porównanie efektów w poszczególnych okresach oraz identyfikację słabych i mocnych stron programu. Założenia i procedury są podstawą opracowania planu/harmonogramu działania. Mając je, wystarczy określić, kto uczestniczy w realizacji programu, rozdzielić zadania i przyporządkować im kompetencje potrzebne do ich realizacji, ustalić relacje z partnerami oraz zasady koordynacji i kontroli. Innymi słowy, rozpocząć proces realizacji programu stypendialnego.

Dokumenty

Każdemu programowi stypendialnemu powinny towarzyszyć przynajmniej 4 dokumenty: opis programu, regulamin przyznawania i przekazywania stypendiów, regulamin pracy komisji stypendialnej oraz wzór umowy ze stypendystą.

Opis programu

Dokument ten przedstawiamy potencjalnym partnerom, aby umożliwić im orientację, co i jak chcemy osiągnąć. Powinien on zawierać następujące informacje:

- cel,
- adresaci,
- organizator,
- struktura programu
(czy program jest jednorodny: skierowany do jednej grupy odbiorców),
- założenia programu
(jakiej wysokości stypendium, jak wypłacane itp.),
- realizacja programu (etapy, w tym procedury),
- komisja stypendialna (ogólne założenia),
- zasady finansowania programu,
- tryb informowania o programie,
- zasady współpracy ze stypendystami,
- współpraca z otoczeniem,
- dotychczasowe rezultaty/zamierzenia.

Regulamin przyznawania i przekazywania stypendiów:

Regulamin określa zasady, warunki oraz tryb przyznawania i przekazywania stypendiów.

Obejmuje on:

- ogólne zasady przyznawania stypendiów (kto przyznaje, kto zatwierdza listę stypendystów, kto ustanawia regulamin pracy komisji stypendialnej),
- kryteria przyznawania stypendiów, tryb i zasady rozpatrywania wniosków,
- tryb wypłaty stypendiów,
- warunki i tryb zwrotu stypendiów.

Załącznikiem do regulaminu powinien być **wniosek aplikacyjny**.

Regulamin pracy komisji stypendialnej, który określa:

- ogólne zasady pracy komisji (podstawa prawna np. umowy z fundatorami),
- kto powołuje komisję,
- skład komisji,
- tryb powoływania przewodniczącego itp.,
- okres, na jaki powoływana jest komisja,
- tryb zmiany w składzie komisji,
- kompetencje komisji,
- zasady i tryb podejmowania decyzji,
- zapis dotyczący konfliktu interesów,
- tryb zwoływania posiedzeń komisji,
- organizację posiedzeń komisji,
- obsługę administracyjną komisji.

Umowa ze stypendystą

Umowa ze stypendystą musi zawierać prawa i obowiązki obu stron. Organizacja zobowiązuje się do wypłaty stypendium w określonej wysokości pod warunkami, jakie musi spełnić stypendysta. Jeśli przewidziana jest procedura kontroli postępów w nauce, musi to zostać zawarte w umowie. Podobnie jeśli przewidujemy sytuacje, gdy stypendysta będzie musiał dokonać zwrotu stypendium.

Kryteria wyboru stypendystów

Agata Urbanik

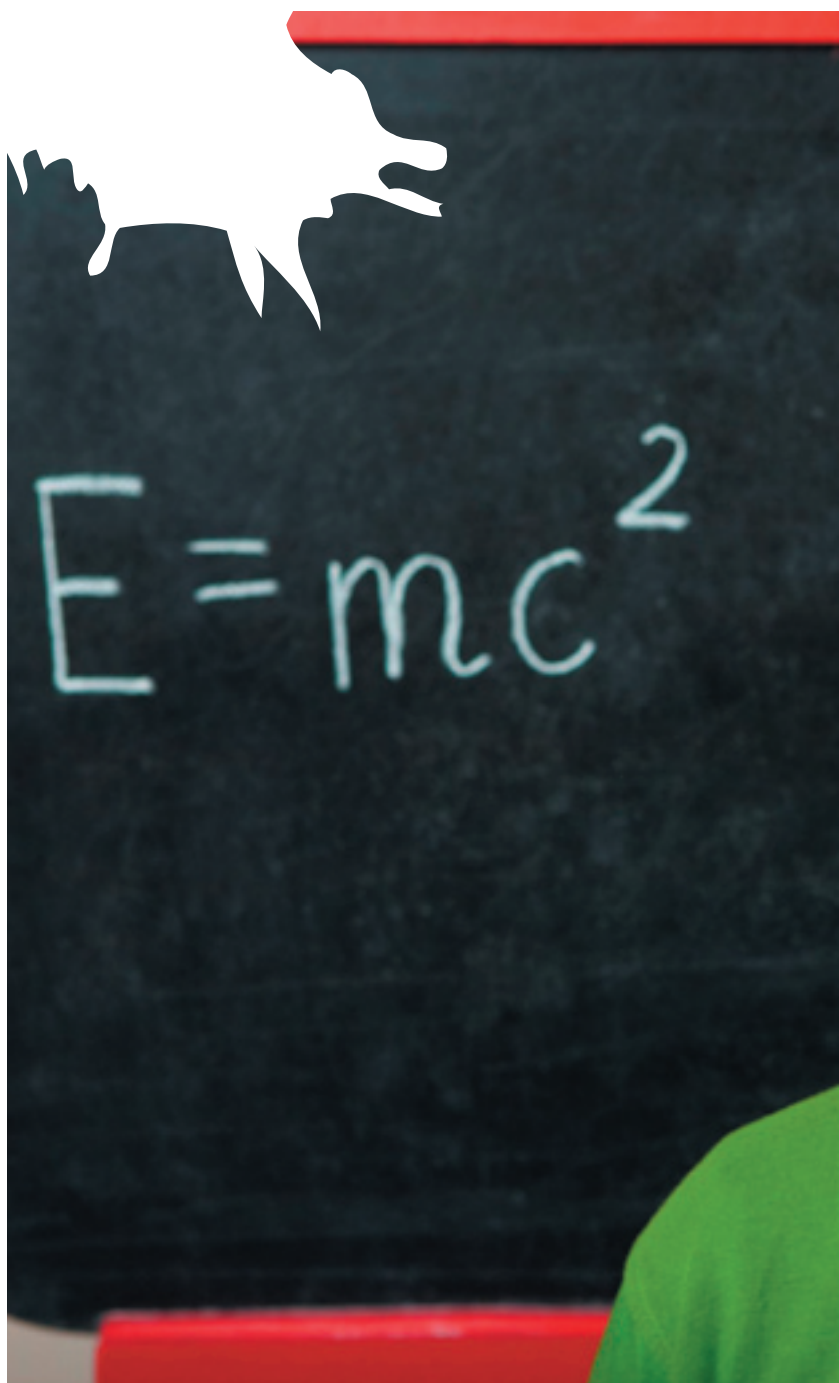
Instytut Studiów Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego

Kryteria wyboru stypendystów można podzielić na kryteria osiągalne, którymi mogą być na przykład osiągnięcia naukowe, sportowe lub artystyczne czy aktywność społeczna, i kryteria przypisane, czyli między innymi pochodzenie (wieś, małe miasto), sytuacja materialna (dochód na osobę w rodzinie nie może przekraczać 350 zł), specjalne (np. stypendia dla osób niepełnosprawnych, dla dzieci z domów dziecka). Powyższe kryteria często stosowane są łącznie w programach stypendialnych socjalno-naukowych.

Jak zmierzyć osiągnięcia?

Instytucje administrujące programami stypendialnymi stosują różne typy kryteriów osiągalnych: twarde (np. średnia ocen) lub miękkie (np. aktywność społeczna, udowodnienie talentu). Oba typy kryteriów mają swoje wady i zalety. Kryteria twarde łatwo jest określić, policzyć i uszeregować, mogą jednak nie dawać pełnego obrazu danej osoby. Dają złudzenie obiektywności. Często wykorzystywanym kryterium jest średnia ocen. W przypadku programów stypendialnych skierowanych do zdolnych uczniów nie jest ona najlepszym miernikiem, który wskazuje na talenty danej osoby. Ocenę wystawiane przez nauczycieli z różnych szkół są ponadto nieporównywalne. Czwórka otrzymana w bardzo dobrej szkole może znaczyć znacznie więcej niż piątka, którą wystawiono w szkole o gorszej renomie.

Warto więc rozważyć uzupełnienie zestawu kryteriów twardych o dodatkowe kryteria miękkie. W wypadku stypendiów naukowych można to być np. napisanie eseju, pracy czy projektu badań. Niekiedy kandydaci są proszeni o napisanie listów motywacyjnych. Taką rolę odgrywają również konkursy, które pozwalają wyłonić talenty potencjalnych stypendystów – tu bardzo wiele zależy od składu komisji oceniającej oraz obowiązującego ją regulaminu podanego do publicznej wiadomości. W celu zminimalizowania uznaniowości oceny i uniknięcia potencjalnych zarzutów stronniczości komisji, kryteria miękkie powinny być dokładnie opisane, mieć ustalone proporcje, wagi względem kryteriów twardych.

W przypadku stypendiów dziedzicznych, dopasowanych do wybranej dziedziny nauki, sztuki czy sportu, można opracować szczegółowe kryteria dla wybranej dziedziny, co ułatwi proces oceny i wyłonienia odpowiednich kandydatów.

Pułapka kryteriów przypisanych

Często stosowanym kryterium przypisanym jest dochód osiągany przez rodzinę kandydata – dzieje się tak w przypadku tak zwanych stypendiów socjalnych. Niestety, dokumenty finansowe przedstawiane przez kandydatów nie zawsze są wiarygodne, mimo że spełniają wymogi formalne. Niemiarodajna może być również liczba hektarów przypadająca na gospodarstwo rolne – niekoniecznie będzie miała bezpośrednie przełożenie na kondycję finansową kandydata i jego rodziny. Pewną formą weryfikacji oświadczeń może być wizyta w miejscu zamieszkania kandydata, lecz jest to rozwiązanie tylko połowiczne. Opiera się bowiem na osądzie wizytatora oraz na tym, co faktycznie uda mu się zobaczyć. Warto więc podjąć współpracę ze służbami socjalnymi, które mają uprawnienia do weryfikacji oświadczeń finansowych kandydatów. Innym rozwiązaniem jest wymaganie oświadczeń potwierdzonych przez ośrodki pomocy społecznej lub opinii wydanych przez te placówki.

Podsumowanie

Niezależnie od tego, na jakie kryteria szczegółowe się zdecydujemy, pamiętajmy, że mają one być przede wszystkim przydatne w procesie selekcji kandydatów. Dzięki nim powinniśmy dotrzeć do odpowiedniej grupy osób, na których wsparciu nam zależy. Nie zapominajmy także o tym, aby podać je do wiadomości publicznej, by uczynić proces rekrutacyjny jak najbardziej przejrzystym.

Jak wykorzystać nowe technologie w realizacji programu stypendialnego

Łukasz Ofiara
Centrum Myśli Jana Pawła II

Anna Lech
Fundacja Dobra Sieć
serwis www.mojestypendium.pl

Systematycznie wzrasta odsetek Polaków korzystających z Internetu. W 2001 roku korzystało z niego jedynie 12%, a w 2010 roku już ponad 50% Polaków¹. Dzięki Internetowi można nie tylko przeglądać strony www czy korzystać z portali społecznościowych, lecz także szybko się komunikować. Wiele nowych udogodnień z dziedziny informatyki i nowych technologii wspiera organizacje, instytucje w codziennej pracy. Dlaczego by zatem nie zastosować elektronicznych narzędzi podczas realizacji programu stypendialnego? Warto też pamiętać o możliwości skorzystania z mediów społecznościowych, które organizatorom programów stypendialnych mogą pomóc w budowaniu stałych relacji z kandydatami, a potem stypendystami.

Zarządzanie programem stypendialnym a nowe technologie

Jednym z ważniejszych elementów prowadzenia programu stypendialnego jest rekrutacja. Kiedyś organizator, który otrzymywał dziesiątki czy setki zgłoszeń, był zmuszony do ręcznego wpisania wniosków do bazy danych; teraz przy pomocy formularzy online wnioski mogą zostać zebrane szybko i bez większych nakładów pracy.

Wprowadzenie rejestracji wniosków online może nasuwać pewne wątpliwości, bo czy stypendysta lub członek jego rodziny będą w stanie poprawnie wypełnić wniosek? Najważniejsze, żeby pamiętać, że dobry system zarządzania programem stypendialnym w dłuższej perspektywie czasu może tylko pomóc, bo dzięki niemu proces rekrutacji odbędzie się szybko, prosto i bezpiecznie.

Wybór firmy informatycznej – o czym warto pamiętać

O opinie na temat firm informatycznych warto poprosić instytucje, które już korzystają z ich usług przy elektronicznej rekrutacji kandydatów na stypendia. Firmy, które już raz opracowały system obsługi programów stypendialnych, lepiej znają specyfikę stypendiów i posiadają wypracowane rozwiązania.

Co więcej, należy współpracować ze sprawdzonymi firmami, na przykład poleconymi przez naszych partnerów, ponieważ zmniejszamy w ten sposób ryzyko natrafienia na nierzetelne firmy, które nie wywiążą się z powierzonego zadania.

Dobrze jest wcześniej określić swoje priorytety i zastanowić się, co chcemy osiągnąć poprzez wprowadzenie znacznych modyfikacji w obsłudze rekrutacji. Dzięki temu łatwiej unikniemy firmy, która zaproponuje nam skomplikowane rozwiązania i wiele niepotrzebnych (ale drogich) funkcjonalności. Warto wybrać firmę, która zapewni pomoc na późniejszym etapie korzystania z oprogramowania. Ważne są również interpersonalne relacje z pracownikami firmy informatycznej oraz możliwość szybkiego skontaktowania się z nimi, kiedy okaże się, że nie wszystko funkcjonuje tak, jak powinno.

Już podczas opracowywania formularza warto zwrócić uwagę na to, aby system rejestracji był łatwy i przyjazny w obsłudze dla kandydatów oraz dla organizatora od strony administracyjnej. Dodatkowo warto pomyśleć o przygotowaniu miejsca na zestaw pytań i odpowiedzi pomocnych w wypełnianiu wniosków. Naszym obowiązkiem jest również zapewnienie odpowiednich zabezpieczeń przed utratą lub wyciekami danych, na przykład protokołów bezpieczeństwa, kodów i haseł. Zabezpieczenia powinny być zgodne z przepisami określonymi przez GIODO – Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Wniosek stypendialny, czyli jak aplikować o stypendium bez wychodzenia z domu

Tworząc możliwość aplikacji o stypendium poprzez Internet, należy pamiętać o kilku ważnych kwestiach:

1. Odpowiednia budowa formularza

Formularz online będzie się niewiele różnił od formularza papierowego. Trzeba jednak pamiętać o wprowadzeniu kilku technicznych rozwiązań. Ale o to zadba już firma informatyczna.

2. Kwestia złożenia podpisów

Trzeba pamiętać, że obecnie nie można zupełnie zrezygnować z papierowych wersji wniosków, ponieważ wciąż wymagane jest złożenie podpisu pod wnioskiem.

¹ Dane MG SMG/KRC, źródło: <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/672343.html>.

Dodatkowo załączniki, takie jak zaświadczenia o dochodach czy dyplomy z olimpiad nadal wymagają zachowania formy papierowej.

3. Przygotowanie „samouczka” dla wnioskujących, czyli jak krok po kroku złożyć aplikację

Dla wielu osób korzystanie z elektronicznej aplikacji może być nowością. Dlatego warto przygotować kilka wskazówek, jak poprawnie wypełnić wniosek. Zadbajmy, aby użytkownicy mieli nieograniczoną ilość czasu na wypełnienie zgłoszenia oraz aby system działał nawet w starszych wersjach przeglądarek internetowych.

Warto zajrzeć na stronę internetową Centrum Myśli Jana Pawła II, aby zapoznać się z zastosowanymi tutaj rozwiązaniami: www.centrumjp2.pl. Tutaj również znajduje się poradnik *Jak wypełnić wniosek stypendialny* (<http://www.centrumjp2.pl/poradnik/>).

System zarządzania stypendiami od strony organizatora

Elektroniczny system zarządzania stypendiami może wesprzeć organizatora przy:

1. Rekrutacji stypendystów

Przystosowanie strony programu do składania wniosków online usprawni sam proces rekrutacji, ponieważ od razu otrzymamy pełniejsze informacje (na przykład dzięki ustawieniu w formularzu pól obowiązkowych do wypełnienia).

2. Budowaniu baz danych

Dzięki elektronicznej aplikacji dane wpisywane do formularzy online przez kandydatów zostaną zebrane w bazie danych. Dzięki filtrom w krótkim czasie będziemy mogli posługiwać się bazą kontaktową, bazą wiedzy na temat sytuacji życiowej kandydatów, bazą szkół i uczelni, do których uczęszczają kandydaci, a potem stypendyści. Taka baza może przydać się do podtrzymywania pozytywnych relacji z placówkami oświatowymi, które często są jedynym źródłem informacji o stypendiach dla uczniów.

3. Analizie danych i ewaluacji programu

Informacje na temat kandydatów i stypendystów są zbierane systematycznie od lat w przypadku wielu programów stypendialnych. Niektóre z nich okazują się użyteczne w ewaluacji skuteczności programu.

Wnikliwa analiza zebranych danych przyda się podczas sprawdzania, czy program odpowiada na potrzeby społeczności, do której jest adresowany. Można również zbadać losy byłych stypendystów, co również może być jednym ze wskaźników efektywności programu.

Promocja, czyli kilka słów o *social media*

Organizatorzy programów stypendialnych powinni przywiązywać dużą wagę do promocji swojego programu z kilku powodów. Przede wszystkim dzięki temu więcej osób zgłosi się do programu, przez co wzrastają szanse na wybranie młodzieży najbardziej potrzebującej pomocy (w przypadku stypendiów socjalnych) lub najbardziej uzdolnionej (w przypadku stypendiów naukowych, artystycznych, sportowych). Jedną z możliwości promocji programu jest wykorzystanie *social media* (czyli marketingu społecznościowego). Portale społecznościowe, takie jak NK czy Facebook, to przykłady kanałów komunikacyjnych umożliwiających interakcje między internautami. Interakcje te odbywają się za pomocą blogów, forów, grup dyskusyjnych, podcastów, e-maili, komunikatorów, dzielenia się muzyką, wideo czy zdjęciami². *Social media* pomagają w komunikacji, budowaniu społeczności i silnej marki programu stypendialnego.

Co i jak można pisać – to już zależy od profilu organizacji. Na pewno warto zajrzeć na dwa fan page'e na portalu Facebook: Centrum Myśli Jana Pawła II (<http://www.facebook.com/#!/Centrum.Mysli.Jana.Pawla.II>) oraz serwisu www.mojestypendium.pl (<http://www.facebook.com/#!/mojestypendiumpl>), aby zapoznać się z różnymi typami komunikacji z fanami.

Strony organizatorów programów stypendialnych na Facebooku nie muszą mieć tysięcy fanów, aby zbudować społeczność stypendystów i sympatyków stypendiów. Warto przecież zainwestować w „jakość” fanów, aby faktycznie stanowili społeczność, która chętnie będzie popierała działania, brała aktywny udział w akcjach, klikała „lubię to” i komentowała posty publikowane przez naszą organizację.

Dla wielu młodych ludzi Internet jest podstawowym źródłem informacji – powiedzenie „jeśli czegoś nie można znaleźć w wyszukiwarce Google, to to coś nie istnieje” jest w pełni zasadne.

² Źródło: <http://socialmedia.pl/>.

Jak zdobyć pieniądze na program stypendialny

Paweł Łukasiak

Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

Skuteczny fundraising to poszukiwanie różnych kapitałów: ludzkiego, społecznego, materialnego. Skuteczne poszukiwanie tak odmiennych kapitałów zmusza do wszechstronności. Aby więc całe przedsięwzięcie się udało, należy je starannie zaplanować. Najłatwiej będzie to zrobić, planując pozyskanie kolejnych kapitałów: ludzkiego, społecznego i materialnego¹.

Kapitał ludzki

Zacznijmy od kapitału ludzkiego. Celem tego przedsięwzięcia jest zbudowanie silnego zespołu, który następnie pozyska środki na planowany przez nas program stypendialny. W dużej części będą to wolontariusze, a więc członkowie zespołu wymagający szczególnej uwagi. Zespół może być zróżnicowany; w jego skład mogą wejść studenci uczelni wyższych, słuchacze uniwersytetów trzeciego wieku czy nauczyciele i wychowawcy. Zespół będzie dobrze zorganizowany i skuteczny tylko wtedy, gdy będzie oparty na wspólnych wartościach i celach. Podobnie jak w Drużynie Pierścienia w książce J.R.R.Tolkiena – mimo że drużynę tworzyli hobbity, krasnole, elfy i ludzie, był to bardzo zaangażowany i działający z ogromnym poświęceniem zespół.

Warto więc poświęcić więcej czasu na wypracowanie wartości wspólnych członkom zespołu i określenie naszej misji w oparciu o nie. Należy też zastanowić się nad korzyściami, jakie mogą odnieść poszczególni członkowie zespołu, angażując się w planowane przedsięwzięcie.

Równie ważne, jak opisanie korzyści dla wolontariuszy, jest zadbanie, aby zostały one osiągnięte. Pod tym kątem należy starannie opisać oferty pracy, z wyszczególnieniem obowiązków i określeniem zakresu odpowiedzialności. Miejsce pracy powinno być adekwatne do stanowiska. Nie wolno dopuścić do tego, żeby wolontariuszowi zainteresowanemu koordynowaniem projektu jako podstawowe zajęcie powierzono dystrybucję ulotek.

Systematyczna ocena jakości pracy i stopnia osiągnięcia zakładanych celów będzie kolejnym niezbędnym elementem współpracy z wolontariuszem.

Dla skutecznego zarządzania zasobami ludzkimi w organizacji niezbędne jest sprawne komunikowanie się, monitorowanie efektywności, czyli osiągania celów, i nagradzanie sukcesów osiąganych przez zespół.

Kapitał społeczny

Nawet najlepsza „Drużyna Pierścienia” nie osiągnie sukcesu, jeżeli nie zyska zaufania otoczenia, czyli społeczności, w której przyjdzie jej działać. Jasne zakomunikowanie, że nasz program stypendialny jest potrzebny, ponieważ na przykład pomoże uboższej młodzieży rozpocząć studia, daje spore szanse na zdobycie zaufania otoczenia.

Przede wszystkim jednak ważne jest wyznaczenie sobie jasnego, konkretnego celu. Niezbędna będzie do tego analiza potrzeb. Pozwoli ona zebrać informacje, dzięki którym będzie można ocenić, ilu młodym ludziom jesteśmy w stanie pomóc, w jaki sposób można to zrobić i kiedy.

O ile to możliwe, rezultat naszego programu stypendialnego powinien zostać przedstawiony jak najkrócej. W 2-3 zdaniach należy opisać, dlaczego program jest potrzebny i ilu osobom może pomóc. Jest to ważne dlatego, że często nie ma możliwości wykorzystania długich komunikatów na przykład. na Facebooku Twitterze etc.

Po opracowaniu informacji na temat programu odpowiednich dla różnych kanałów komunikacyjnych należy się zastanowić, do kogo je skierować. Najlepiej wykorzystać potencjał całego zespołu i wspólnie stworzyć listę osób i instytucji, których zaufanie będzie kluczowe dla powodzenia projektu. Po określeniu grupy docelowej należy zdecydować, w jaki sposób chcemy przekazać komunikat. Istnieje na to wiele sposobów: kontakty osobiste, organizacja konferencji, publikacje w mediach czy na portalach społecznościowych. Można korzystać z różnych sposobów, jeśli tylko istnieje szansa, że będą skuteczne. Przekazywanie informacji opinii publicznej to nic innego jak PR, na temat którego istnieje wiele publikacji – zarówno książkowych, jak i internetowych; warto czerpać z nich informacje i wykorzystywać metody i techniki PR.

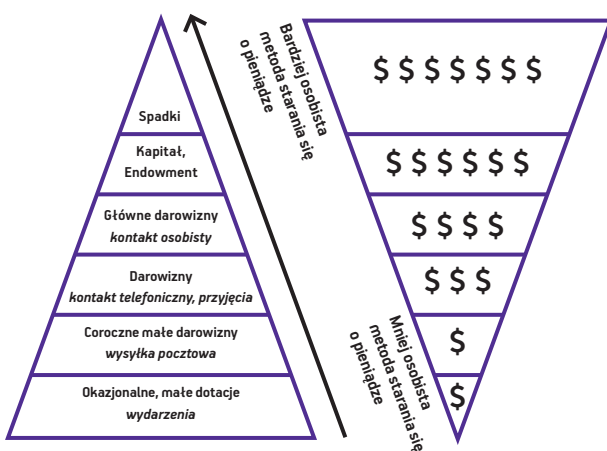
Kapitał materialny

Kompetentny i dobrze współpracujący zespół, który tworzy organizację o silnym kapitale społecznym, może zacząć planowanie pozyskiwania środków materialnych. Jeśli organizacja cieszy się zaufaniem otoczenia, jeśli do ludzi dotarła informacja o naszych problemach i jeśli społeczność podziela nasze wartości, to możemy zaproponować współpracę w celu osiągnięcia naszych zamierzeń. W przypadku programów stypendialnych potrzebne będą głównie pieniądze na stypendia.

¹ Opisana tutaj metoda planowania pozyskiwania środków, zwana Metodą K3, została opracowana przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce.

Wyzwanie pierwsze: poznaj przyszłych darczyńców!

Niewielką część każdej społeczności stanowi grupa ludzi zamożnych, którzy mogą wesprzeć cel społeczny pokaźną sumą pieniędzy; inną grupą są ludzie średnio sytuowani; jest też grupa obywateli niezbyt zamożnych, którzy mogą przekazać niewielkie kwoty na cel społeczny – i prawdopodobnie jest to grupa najliczniejsza. Taki podział można przedstawić w postaci trójkąta zwanego piramidą fundraisingową.

Piramida fundraisingowa

Należy się więc zastanowić, z jakich grup społecznych i zawodowych składa się piramida w danej miejscowości. Zbieranie pieniędzy jest trudnym i ryzykownym zadaniem; aby obniżyć ryzyko niepowodzenia, warto adresować działania do wszystkich grup, które uwzględnione zostały w piramidzie.

Wyzwanie drugie: wybierz najlepszą metodę pozyskiwania środków dla każdej grupy potencjalnych darczyńców!

Już na pierwszy rzut oka widać, że dla każdej grupy trzeba stosować inne metody i proponować inny rodzaj współpracy: dla najbogatszych bardziej odpowiednie i skuteczne będą takie metody pozyskiwania środków finansowych, jak bale charytatywne z loteriami fantowymi i aukcjami;

dla mniej zamożnych obywateli – festyny rodzinne, otwarte koncerty połączone ze zbiórkami publicznymi. W planie pozyskiwania pieniędzy należy uwzględnić wiele metod fundraisingowych adresowanych do różnych grup darczyńców.

Zbieranie pieniędzy wymaga też czasu. Planowanie pozyskiwania kapitału materialnego wymaga dłuższej, wielomiesięcznej lub nawet wieloletniej perspektywy, która pozwoli zastosować wszystkie przewidywane metody.

Przykładowe metody i techniki pozyskiwania funduszy

WNIOSKI O DOTACJE
MAILING
KONTAKT OSOBISTY
LOTERIE I IMPREZY CHARYTATYWNE
AUKCJE
KWESTY I ZBIÓRKI PUBLICZNE
PROMOCJA/REKLAMA
SPRZEDAŻ WIĄZANA
ODPISY OD WYNAGRODZEŃ
SKŁADKI CZŁONKOWSKIE
SPADKI I ZAPISY
TELEFUNDRAISING
CLICK AND DONATE
SPRZEDAŻ USŁUG

Wyzwanie trzecie: utrzymaj współpracę z pozyskanymi darczyńcami!

Równie ważne, jak zdobycie darczyńcy, jest utrzymanie jego zainteresowanie na dłużej. Koniecznie należy więc pamiętać o podziękowaniach za każdą przekazaną sumę oraz o utrzymywaniu stałego kontaktu.

Na koniec warto podkreślić konieczność nieustannego poszukiwania nowych pomysłów na współpracę i wprowadzania ich w życie. Pomimo tego, że pozyskiwanie środków wiąże się z licznymi wyzwaniami, edukacja jest wyjątkowo dobrze przyjmowanym przez darczyńców celem. Stanowi ona skuteczny sposób na awans społeczny i wyjście z wykluczenia społecznego, dlatego też warto w nią inwestować.

Jak komunikować o programach stypendialnych

Joanna Luberadзка-Gruca
Fundacja Przyjaciółka

Decyzja o tym, jak komunikować o naszych stypendiach, jest decyzją strategiczną dla rozwoju programu. Programy stypendialne mają tę zaletę, że można je pokazywać pozytywnie i z różnych punktów widzenia.

Planuj

Warto dobrze zaplanować komunikację o programie stypendialnym. Praca nad planem umożliwi zastanowienie się, do kogo będziemy mówić (zdefiniowanie grupy odbiorców), co chcemy komunikować oraz jakich metod możemy użyć. Należy pamiętać, aby stosować narzędzia adekwatne do zasięgu naszych programów stypendialnych. O programie lokalnym chętniej napiszą lub powiedzą media lokalne i regionalne, a raczej nie zainteresują się nim media ogólnopolskie, chyba że będziemy mieć news, który sprawi, że zasięg naszego programu nie będzie miał znaczenia. Takim newsem może być niezwykle stypendysta, który jest znany nie tylko w regionie, gdzie przyznajemy stypendia, lecz także ma osiągnięcia krajowe czy międzynarodowe, albo celebryta wspierający nasz program stypendialny. Czasem historię konkretnego stypendysty możemy „sprzedać” mediom ogólnopolskim dzięki niezwykle wydarzeniu z jego życia. Niestety, przyznający często koncentrują się na ogólnych informacjach, które raczej nie zainteresują ani odbiorców, ani dziennikarzy.

Wizerunek rzecz święta

Autorzy komunikatów obawiają się wykorzystywania wizerunku stypendystów, a przecież *human story* to zarówno podstawa komunikacji, jak i narzędzie budowania wiarygodności programu stypendialnego. W przypadku stypendiów naukowych posługiwanie się wizerunkiem stypendysty wydaje się łatwiejsze, ponieważ nie tylko podnosi rangę i buduje wizerunek programu, lecz także może mieć charakter nobilitujący dla samego stypendysty, ponieważ ukazuje go jako zdolnego młodego człowieka, który osiąga ponadprzeciętne rezultaty w nauce. Trzeba jednak wykazać daleko idącą ostrożność przy komunikowaniu o stypendiach, które mają za zadanie wyrównywanie szans i są często kierowane do dzieci i młodzieży znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej czy materialnej.

Stypendyści mają prawo do nieujawniania faktu otrzymania pomocy. W takiej sytuacji musimy ograniczyć się do pisania na przykład o zmianach, jakie przynosi pomoc stypendialna, z wykorzystaniem takich narzędzi jak minisondaż wśród stypendystów czy większe badania w celu uwiarygodnienia naszej komunikacji. Postępując się wizerunkiem i życiem prywatnym naszego stypendysty, musimy pamiętać o ochronie wizerunku i dobra dziecka, a także jego informacji osobistych, oraz o konieczności otrzymania zgody opiekuna prawnego na publikację wizerunku i potrzebnych danych dziecka. Jest to ważne, gdyż z jednej strony my i nasz program stypendialny będziemy bardziej wiarygodni, jeżeli pokażemy zdjęcie prawdziwego stypendysty i podpiszemy je prawdziwym imieniem i/lub nazwiskiem, a z drugiej strony musimy dbać o dobre imię i godność naszych podopiecznych. Trzeba więc poświęcić czas, by przygotowując materiały, poznać stypendystów i zapytać ich o zgodę na pojawienie się w mediach oraz rozmowę z dziennikarzami. Warto pamiętać także o autoryzowaniu materiałów, które przygotowują media (to my musimy się o to upomnieć!), oraz zapytać o kontekst, w jakim zostanie przedstawiona informacja o naszym programie czy stypendyście.

Relacje to podstawa

Z doświadczeń mojej organizacji wynika, że media lokalne chętniej opisują lub pokazują zdolnych młodych ludzi ze swojego terenu oraz pomagają nagłośnić rozpoczęcie kolejnej edycji programu stypendialnego bez nadmiernego forsowania nazwy organizacji lub firmy. Długotrwałe, dobre relacje z mediami sprawią, że Wasza organizacja nie będzie anonimowa i zacznie być kojarzona z realizacją konkretnej misji. Już nagłaśniając nabór wniosków do programu, warto nawiązać współpracę z dziennikarzami. Zapraszając media do współpracy przy znalezieniu wyjątkowych młodych osób, dzielimy się z nimi satysfakcją z prowadzonych przez nas programów. Najlepsze efekty przynosi komunikacja długofalowa, przekładająca się na wielomiesięczne, a najlepiej wieloletnie relacje z dziennikarzami, które mogą przerodzić się nawet we wzajemną sympatię, zaufanie i szerszą współpracę. Takie relacje wymagają jednak konsekwencji i cierpliwości.

Warto także budować „rodzinę” stypendystów, gromadzić o nich wiedzę, śledzić ich losy. Będzie to zaplecze osób, które korzystając z naszych stypendiów, osiągnęły lub mają realną szansę osiągnąć kolejny etap edukacji lub sukces zawodowy. Taka „rodzina” to prawdziwy skarb, ponieważ pokazuje, jak w praktyce działa nasz program stypendialny, a jej członkowie mogą się wypowiadać, promując go.

Narzędzia pomagają

Narzędziem używanym do komunikacji z mediami jest informacja prasowa, wysyłana do dziennikarzy. Nasze doświadczenia wskazują, że warto z niego korzystać tylko wtedy, gdy ma się naprawdę dobrą bazę dziennikarzy, zajmujących się sprawami społecznymi. Trzeba dotrzeć do konkretnej osoby, którą zdołamy zainteresować tematem. Nie należy go także nadużywać, lepiej skorzystać z niego wtedy, kiedy możemy przedstawić ciekawą historię z przystawioną wisienką na torcie. Wszystkie materiały prasowe (ulotki, komunikaty) powinny być proste, budzące zainteresowanie, z zachowaniem reguł, o których pisałam wcześniej. Najważniejsze są informacje o programie stypendialnym, po nich informacje o tym, kim jesteście i czym się zajmujecie.

Prawdziwym błogosławieństwem dla organizacji i firm komunikujących o swoich programach jest Internet. Po wpisaniu w wyszukiwarkę internetową hasła „program stypendialny” otrzymamy ponad 400 tysięcy wyników. Nowe media to miejsce, gdzie najłatwiej informować o naszych programach. Dają bogaty wybór możliwości dotarcia do potencjalnych stypendystów oraz w niektórych sytuacjach również do fundatorów stypendiów, a także promowania samego programu stypendialnego. Do wyboru mamy szereg narzędzi, między innymi portale społecznościowe, blogi, fora internetowe, własną stronę oraz inne strony i portale. W komunikacji przy użyciu nowych mediów bardzo ważne jest aktualizowanie informacji i dbałość o ich atrakcyjność dla odbiorców. Nie można jednak zapominać o tym, jaki zasięg ma nasz program stypendialny. Chociaż dzisiaj większość młodych ludzi przy pierwszej okazji skorzystania z Internetu zakłada swój profil na Facebooku, to jednak nasze stypendia są często skierowane do tych, którzy na co dzień nie będą swobodnie korzystać z Internetu.

Wtedy pozostają tradycyjne metody dotarcia do stypendystów, takie jak plakaty czy kontakt osobisty. Przy stypendiach o niewielkim zasięgu terytorialnym warto zaplanować sobie czas na odwiedzenie miejsc, w których możemy znaleźć naszych potencjalnych stypendystów, i na kontakty bezpośrednie. Mimo że jest to metoda najbardziej czasochłonna, może ona przynieść zaskakujące efekty. Naturalnym sprzymierzeńcem będzie dla nas szkoła, jednak nie jestem zwolenniczką pozostawiania jej komunikowania o naszych programach. Warto samemu wybrać się na godzinę wychowawczą, apel lub zebranie z rodzicami, opowiedzieć o naszym programie i zostawić wydrukowane materiały.

Epilog

Praca nad prawidłowym komunikowaniem o naszych stypendiach wymaga sporo wysiłku. Ale przemyślane i konsekwentnie prowadzone działania pozwolą na budowanie wartości naszych programów, a także na mądre promowanie samej organizacji czy fundatora stypendiów.

Aspekty prawne prowadzenia programu stypendialnego

Radostław Skiba

Z punktu widzenia prawnego pojęcie stypendium nie zostało sprecyzowane. Można jednakże przyjąć, że oznacza ono okresową pomoc finansową dla uczniów, studentów, pracowników naukowych, artystów itp. Zgodnie z definicją słownikową jest „zapomogą pieniężną wypłacaną przez określony czas, zwykle z funduszków społecznych lub państwowych przeznaczoną dla uczącej się młodzieży, osób zajmujących się działalnością twórczą lub na prace specjalne”¹. Zazwyczaj więc stypendium jest świadczeniem okresowym (ma się powtarzać w regularnych odstępach czasu), a poszczególne okresowe świadczenia są względem siebie samoistne i co do zasady nie składają się na z góry określoną całość. Stypendium ma charakter osobisty, to znaczy jest ściśle powiązanie z osobą stypendysty i jego potrzebami, a ponadto ma celowy, ukierunkowany charakter². Stypendia mogą być przyznawane na podstawie przepisów prawa, określających zasady ich wypłacania (np. zasiłek szkolny lub stypendium szkolne dla uczniów określone art. 90c ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty) lub na podstawie własnej decyzji podmiotu powołującego program stypendialny. W tym drugim przypadku stypendia mogą być przyznawane zarówno przez podmioty prywatne, jak i przez jednostki samorządu terytorialnego.

Samorządowe programy stypendialne

Stypendia dla uczniów

Obok stypendiów wynikających wprost z przepisów ustawy o systemie oświaty, które to przepisy określają zasady przyznawania i wypłaty stypendiów socjalnych oraz motywacyjnych dla uczniów, jednostki samorządu terytorialnego mogą uruchamiać z własnej inicjatywy lokalne i regionalne programy stypendialne. Podstawę prawną takich programów pomocy materialnej dla uczniów stanowi art. 90t ustawy o systemie oświaty.

Zgodnie z tym przepisem jednostki samorządu terytorialnego, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, mogą tworzyć regionalne lub lokalne programy:

1. wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (wsparcie o charakterze socjalnym),
2. wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży (programy o charakterze motywacyjnym).

W takim wypadku organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego zgodnie z art. 90t ust 4 ustawy o systemie oświaty określa szczegółowe warunki udzielania pomocy dzieciom i młodzieży, formy i zakres tej pomocy, w tym stypendia dla uzdolnionych uczniów oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając w szczególności przedsięwzięcia sprzyjające eliminowaniu barier edukacyjnych, a także osoby lub grupy osób uprawnione do pomocy oraz potrzeby edukacyjne na danym obszarze. Tego typu programy są realizowane przez bardzo wiele jednostek samorządu terytorialnego³. Na podstawie art. 21 ust 1 pkt 40b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych stypendia dla uczniów przyznawane z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, których wysokość i zasady udzielania zostały określone w uchwale organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, są zwolnione z podatku dochodowego do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 3800 zł.

Stypendia sportowe

Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej stypendium sportowe za wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym finansowane ze środków budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymać zawodnicy nieposiadający licencji zawodnika. Szczegółowe zasady i tryb przyznawania, wstrzymywania i cofania stypendiów sportowych oraz ich wysokość określa organ jednostki samorządu terytorialnego, w drodze uchwały, uwzględniając obowiązki zawodnika pobierającego stypendium i skutki ich niewykonywania.

¹ Mały Słownik Języka Polskiego pod red. E. Sobol, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.

² Wyjaśnienie Ministerstwa Finansów Departament Podatków Bezpośrednich, 1999.02.25,

PB5/N-549/0226/99.

³ Uchwała Nr XXXIII/1124/09 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie zasad i trybu udzielania stypendiów uczniom i absolwentom w ramach Uczniowskiego Programu Stypendialnego.

Aspekty prawne prowadzenia programu stypendialnego

Stypendia sportowe dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym mogą być także przyznawane i finansowane w oparciu o art. 35 tej ustawy przez jednostki samorządu terytorialnego. W takim wypadku organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego w drodze uchwały określa warunki i tryb przyznawania, wstrzymywania i pozbawiania stypendiów sportowych. Należy jednak pamiętać, że jednostka samorządu terytorialnego może działać jedynie na swoim terenie. Dlatego też na przykład uchwała rady gminy w sprawie stypendiów sportowych może dotyczyć tylko mieszkańców danej gminy⁴.

Jeżeli stypendysta nie jest uczniem ani studentem, to przyznane mu stypendium sportowe nie jest zwolnione z podatku dochodowego.

Stypendia dla twórców

Na podstawie art. 7b ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej jednostki samorządu terytorialnego mogą przyznawać stypendia osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury oraz opieką nad zabytkami. Stypendium polega na przyznaniu środków finansowych osobom realizującym określone przedsięwzięcia w zakresie twórczości artystycznej, opieki nad zabytkami lub upowszechniania kultury na zasadach i w wysokości określonych w uchwale organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego.

Stypendia dla studentów

Ponadto na podstawie art. 173a i art. 199a ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym pomoc materialna dla studentów i doktorantów może być przyznawana na podstawie uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego (odpowiednio rady gminy, powiatu lub sejmiku wojewódzkiego). Taka uchwała dotycząca samorządowego programu stypendialnego dla studentów lub pracowników naukowych powinna określać:

1. rodzaj pomocy materialnej,
2. sposób i terminy ubiegania się o pomoc materialną,
3. sposób wyłaniania studentów, którym zostanie przyznana pomoc materialna,
4. maksymalną wysokość pomocy materialnej, o którą może ubiegać się student⁵.

Na podstawie art. 21 ust 1 pkt 40b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych stypendia dla studentów finansowane z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, których zasady udzielania zostały określone w uchwale organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, są zwolnione z podatku dochodowego do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 3800 zł.

Stypendia przyznawane i wypłacane przez wyższe uczelnie

Zgodnie z art. 104 ust.1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym uczelnie mogą tworzyć własne fundusze stypendialne dla pracowników, studentów oraz doktorantów. Stypendia z tego funduszu są przyznawane studentom i doktorantom w oparciu o kryteria ustalone w porozumieniu z uczelnianym samorządem studenckim oraz samorządem doktorantów. Osoby fizyczne i prawne (firmy) mogą dokonywać wpłat na fundusze uczelniane: fundusze pomocy materialnej i własne fundusze stypendialne uczelni. W rezultacie stypendia te korzystają ze zwolnienia z podatku na podstawie art. 21 ust. 1 pkt 39 i 40 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Zatem w tym przypadku osoby fizyczne oraz firmy mogą przekazywać środki finansowe na cele stypendialne, które następnie zostaną przez uczelnię rozdysponowane studentom w postaci pomocy stypendialnej zwolnionej z podatku.

Stypendia prywatne (fundowane)

Organizacje pozarządowe, osoby indywidualne oraz inne prywatne podmioty (np. firmy) mogą z własnej inicjatywy przyznawać i wypłacać stypendia (stypendia fundowane) oraz prowadzić programy stypendialne.

⁴ Wyrok z dnia 29 maja 2008 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie o sygn. akt II SA/Lu 282/08.

⁵ UCHWAŁA Nr XVII/486/08 RADY MIEJSKIEJ WROCŁAWIA z dnia 17 stycznia 2008 r. w sprawie zasad udzielania stypendiów dla studentów.

Przyznawanie stypendium prywatnego wiąże się z zawarciem przez strony stosownej umowy. Charakter prawny umowy stypendialnej nie jest jednoznaczny. Pojęcie stypendium oraz umowa stypendialna nie zostały uregulowane wprost w kodeksie cywilnym (dalej jako „KC”). Ogólną podstawą jest określona w art. 353¹ KC zasada swobody umów, która pozwala stronom dowolnie kształtować treść wiążących je umów. Umowy niewymienione w kodeksie cywilnym są umowami nienazwanymi, których postanowienia są swobodnie kształtowane przez strony. Umowa stypendialna powinna określać w szczególności wysokość stypendium, terminy i zasady jego wypłaty oraz warunki, jakie musi spełnić stypendysta, aby otrzymywać stypendium (np. kontynuowanie nauki na wybranym kierunku, osiąganie odpowiednich ocen, zaangażowanie w prace społeczne lub na rzecz fundatora stypendium).

Opodatkowanie stypendiów

Wszelkiego rodzaju dochody osiągane przez obywateli podlegają opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, chyba że są one objęte innym podatkiem, na przykład podatkiem od spadków i darowizn. Art. 20 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wskazuje, że za przychody podatkowe z tak zwanych innych źródeł uważa się między innymi stypendia. Zazwyczaj stypendia wypłacane przez jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe są więc kwalifikowane jako przychody podlegające podatkowi dochodowemu. Niekiedy jednak stypendia mogą zostać uznane za darowiznę podlegającą podatkowi od spadków i darowizn⁶.

Zwolnienia podatkowe

Wyjątki od zasady powszechności opodatkowania podatkiem dochodowym zostały określone w art. 21 ustawy, zawierającym zwolnienia przedmiotowe.

⁶ „Środki finansowe z Fundacji (...) na cele związane z rozwojem umiejętności w zakresie tańca towarzyskiego oraz na inne wydatki związane z uczestnictwem i wyjazdami na konkursy tańca i turnieje organy podatkowe potraktowały jako nieodpłatne majątkowe wsparcie udzielone przez fundację osobie fizycznej, stanowiące darowiznę, w rozumieniu treści art. 888 kodeksu cywilnego”, interpretacja podatkowa Urzędu Skarbowego w Krośnie 2007.03.15, US.PDF/415-10/07 udzielania stypendiów dla studentów.

Zgodnie z tym przepisem niektóre rodzaje dochodów o charakterze stypendialnym są w całości lub części wolne od podatku dochodowego.

W myśl art. 21 ust. 1 pkt 39 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych stypendia naukowe i za wyniki w nauce wymienione w tym przepisie przyznawane przez jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe, a także inne podmioty prywatne, jeżeli zasady ich przyznawania zostały zatwierdzone przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego albo Ministra Edukacji Narodowej, są w całości zwolnione z podatku dochodowego.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 40b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych zwolnienie od podatku obejmuje stypendia dla uczniów i studentów, których wysokość i zasady udzielania zostały określone w uchwale organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, oraz stypendia dla uczniów i studentów przyznane przez organizacje pozarządowe, na podstawie regulaminów zatwierdzonych przez organy statutowe podawanych do wiadomości publicznej za pomocą Internetu, środków masowego przekazu lub wykładanych (wywieszanych) dla zainteresowanych w pomieszczeniach ogólnie dostępnych – do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 3800 zł.

Ulgi podatkowe

Przekazanie przez osoby indywidualne lub firmy środków finansowych na rzecz programów stypendialnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe uprawnia do odliczenia od podstawy opodatkowania na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 9 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych kwot przekazanych na cele stypendialne (tj. nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej).

Darowizny przekazane przez firmy lub osoby indywidualne bezpośrednio na rzecz stypendystów nie uprawniają do ulgi podatkowej.

Jak współpracować ze stypendystami

Barbara Margol
Nidzicki Fundusz Lokalny

Stypendia – to nie tylko pieniądze

Skuteczny i trwały program stypendialny nie może opierać się wyłącznie na pozyskaniu darczyńców i dystrybucji uzyskanych od nich środków pomiędzy wybranymi stypendystami. Ideą funkcjonowania programów stypendialnych jest „wkomponowywanie” ich w życie i potrzeby lokalnej społeczności i stwarzanie sytuacji, które wszystkim zaangażowanym w działalność stypendialną umożliwią dzielenie się posiadanymi zasobami dla wspólnego dobra.

Jak „zagospodarować” stypendystów?

Integralną częścią programu jest współpraca z młodzieżą i włączanie uczniów i studentów w przedsięwzięcia społeczne oraz stałą współpracę z organizacją. Celem takiego podejścia jest kształtowanie wrażliwości społecznej, rozwijanie umiejętności współdziałania, a także wskazywanie lokalnych potrzeb i problemów. Jak przebiega taka współpraca i jakie działania podejmują stypendyści we współpracy z Nidzickim Funduszem Lokalnym? Na przykład każdego roku biorą aktywny udział w opracowywaniu pomysłów na kampanię promującą przekazywanie na stypendia 1% z podatku PIT. Sami także promują działalność organizacji w swoich środowiskach (wśród przyjaciół i rodzin, na uczelniach, a pracujący studenci oraz absolwenci – w miejscach pracy) i dystrybuują materiały promocyjne. Ciekawym pomysłem na rozpowszechnianie informacji o możliwości wsparcia programu stypendialnego było przygotowanie zakładek do książek, które stypendyści przekazali do księgarni. Studenci i uczniowie będący stypendystami Nidzickiego Funduszu Lokalnego wspierają również organizację w przygotowaniu corocznego balu charytatywnego na nidzickim zamku. Są też zaangażowani w realizację szeregu innych projektów Stowarzyszenia – ogólnopolskich spotkań organizacji wiejskich, spotkania nauczycieli języka angielskiego w ramach Programu English Teaching (stypendyści pomagają w obsłudze administracyjnej i organizacyjnej tych wydarzeń), a także zbiórek publicznych „Złotówka do szczęścia”, które odbywają się w znacznej mierze dzięki aktywnemu udziałowi uczniów i studentów. Co roku 6 grudnia na ulice Nidzicy wychodzą młodzi ludzie w strojach mikołajów, ze skarbonkami, by zbierać fundusze na stypendia oraz inne przedsięwzięcia Stowarzyszenia.

Dzięki współpracy z Funduszem Lokalnym stypendyści poznają pracę organizacji pozarządowej, lokalne potrzeby i projekty będące odpowiedzią na nie. Młodzi ludzie widzą, jak ich działania przyczyniają się do pozyskania nowych partnerów Funduszu i do rozwijania idei stypendiów. Wielu stypendystów angażuje się też jako wolontariusze w działania organizacji pozarządowych w miejscu, w którym uczą się i pracują. Bliska współpraca z organizatorem programu stypendialnego umożliwia również młodym ludziom zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych, a nawet w przypadku gdy partnerzy Funduszu zgłaszają zapotrzebowanie na praktykantów lub stażystów, stypendyści są rekomendowani do pracy przez stowarzyszenie.

Klub stypendysty

Nidzicki Fundusz Lokalny powołał do życia Klub Stypendysty, który pozwala zarządzać kontaktami ze stypendystami, organizować współpracę z nimi i nadawać realny kształt przedsięwzięciom z ich udziałem. W ramach działalności Klubu Stypendysty stale rozwijana jest między innymi baza danych byłych i aktualnych stypendystów. Dzięki temu narzędziu możliwe jest gromadzenie konkretnych informacji na temat wykształcenia, umiejętności i doświadczeń poszczególnych stypendystów. Pozwala to na wykorzystanie kwalifikacji uczniów i studentów w działaniach Funduszu, a także na przygotowanie ofert dla firm poszukujących wyspecjalizowanych i sprawdzonych kandydatów na pracowników.

W ramach działań Klubu Stypendysty Fundusz we współpracy ze stypendystami przygotowuje plany ich zaangażowania, analizując lokalne potrzeby oraz możliwości stypendystów-wolontariuszy. Istotne są systematyczność kontaktów z członkami Klubu i jasno określone zasady współpracy. Fundusz przekazuje te zasady kandydatom na stypendystów jeszcze w fazie aplikowania. Każdy, kto stara się o przyznanie stypendium, wie, że comiesięczna wypłata jest tylko jednym z elementów programu. Równie ważne jest zaangażowanie młodego człowieka w działania zespołowe, a także chęć poświęcenia dla Klubu części wolnego czasu oraz dzielenie się z innymi umiejętnościami i doświadczeniem.

Współpraca ze stypendystami i jej efekty są systematycznie monitorowane, by lepiej dostosować jej zasady do potrzeb zarówno stypendystów, jak i organizatora programu. Kluczowe spośród analizowanych aspektów współpracy to:

- aspekty społeczne – udział stypendystów w lokalnych wydarzeniach, inicjowanie wydarzeń i akcji społecznych, zaangażowanie w wolontariat w innych organizacjach, promocja filantropii i działalności dobroczynnej lokalnych firm;
- aspekty związane z rozwojem instytucjonalnym – udział stypendystów we wzmacnianiu organizacji (pozyskiwanie nowych partnerów, budowanie wizerunku i promocja podmiotu, inicjowanie nowych projektów);
- aspekty finansowe – zaangażowanie stypendystów w nowe formy pozyskiwania środków na program stypendialny, budowanie kapitału żelaznego.

Win-win

Współpraca ze stypendystami powinna być oparta na strategii win-win:

- wygrany – stypendysta, który oprócz pieniędzy ma możliwość udziału w innych działaniach organizatora i w ten sposób zdobywa doświadczenie, wiedzę i umiejętności;
- wygrany – organizator programu stypendialnego, który ma możliwość uzyskania wsparcia wolontariuszy, skorzystania z inwencji stypendystów w kwestii nowych pomysłów na działania i promocję oraz uzyskuje wiarygodne i aktualne informacje na temat potrzeb społecznych.

Jak znaleźć stypendium

Anna Lech
Fundacja Dobra Sieć
Serwis www.mojestypendium.pl

Serwis poświęcony stypendiom i konkursom www.mojestypendium.pl prowadzimy już kilka lat. W tym czasie osoby indywidualne wiele razy zwracały się do nas z prośbą o pomoc w znalezieniu odpowiednich ofert stypendialnych. W takich sytuacjach odpowiadamy, że wszystko, co wiemy na temat aktualnych naborów wniosków stypendialnych, znajduje się na naszej stronie, ponieważ codziennie zamieszczamy nowe informacje o programach stypendialnych. Radzimy również wszystkim poszukującym, aby zaglądali na stronę co kilka dni, bo w tym czasie może pojawić się stypendium właśnie dla nich! Organizatorzy programów stypendialnych również często spotykają się z prośbami o pomoc w znalezieniu odpowiednich ofert stypendialnych od osób indywidualnych – często kandydatów do programów stypendialnych oferowanych przez nich. Organizacje nie są w stanie przyznać stypendiów wszystkim, którzy o nie aplikują, ale warto pamiętać, że nic straconego! Na rynku stypendiów jest wiele ciekawych propozycji, tylko trzeba je odnaleźć. Organizator stypendiów powinien zmotywować taką osobę do samodzielnych poszukiwań w innych organizacjach czy instytucjach. Niżej prezentujemy kilka wskazówek, które mogą pomóc w szukaniu wsparcia finansowego przez uczniów i ich rodziców, a także studentów.

Jak szukać?

Poszukiwania pomocy finansowej najlepiej rozpocząć od najbliższej okolicy. Należy zobaczyć, czy pojawiły się plakaty informujące o naborach do programów stypendialnych, na przykład na słupach ogłoszeniowych. Warto spojrzeć na tablicę ogłoszeń w swoim urzędzie gminy, urzędzie miasta, bibliotece czy domu kultury. Internet to kolejne miejsce, w którym trzeba szukać. Kiedy wpisze się słowo *stypendium* w wyszukiwarce Google, to pokaże się ponad 2,4 miliona wyników, a w przypadku słowa *stypendia* – prawie 3 miliony! Propozycji jest sporo, można je przeglądać, ale są również strony www, które zbierają informacje o stypendiach (takie jak www.mojestypendium.pl). Dobrze jest je znaleźć i sprawdzić, czy systematycznie publikują informacje. A potem wystarczy zaglądać tam regularnie i przeglądać aktualności.

Cennym źródłem wiadomości o stypendiach mogą być również strony organizatorów na popularnych portalach społecznościowych oraz newslettery, w których można otrzymać przefiltrowane, najciekawsze newsy danej instytucji bezpośrednio na skrzynkę e-mailową.

Być aktywnym!

Kiedy poszukujący odnajdzie stypendium, którego kryteria spełnia, powinien skontaktować się z organizatorem stypendium i zapytać o szczegóły związane z rekrutacją. Jeśli podczas kompletowania dokumentów napotka się trudności, warto poradzić się organizatora, który może służyć pomocą, na przykład kiedy kandydat nie wie, w którym urzędzie otrzyma zaświadczenia o dochodach rodziny. Jeśli kandydat do stypendium ma wątpliwości czy problemy z wypełnieniem aplikacji, to powinien wiedzieć, że może zadzwonić lub wysłać e-mail. Nie można się obawiać kontaktu z organizatorem, bo walczy się przecież o stypendium dla siebie!

Zorganizować się!

Poszukiwanie stypendium i przygotowanie dokumentów aplikacyjnych może pomóc w rozwijaniu umiejętności organizacyjnych. Warto przeznaczyć specjalną teczkę na regulaminy, wnioski i zaświadczenia w wersji papierowej oraz utworzyć oddzielny folder w komputerze (dla wersji elektronicznej). Lepiej wcześniej sprawdzić, ile czasu zostało do ostatecznego terminu składania wniosku o stypendium, aby efektywniej zaplanować zdobywanie wymaganych dokumentów. Zarchiwizowanie i opisanie kopii dokumentów przed ich złożeniem oraz umieszczenie ich w specjalnym miejscu – teczkę lub segregatorze z przyklejoną karteczką z krótką adnotacją o terminie składania wniosków, adresem e-mail, numerem telefonu oraz innymi ważnymi informacjami związanymi z daną aplikacją – może się przydać, na przykład kiedy dokumenty zaginę w drodze do organizatora. Jeśli tak się stanie, to szybko można będzie wysłać drugi komplet, bo kopie są bezpiecznie przechowywane w domu!

Dotrzymać terminów!

Zdecydowana większość organizatorów stypendiów dokładnie określa, kiedy należy składać wnioski i trzeba przestrzegać tych ustaleń. Warto zrobić listę wymaganych dokumentów, a potem systematycznie je zbierać. Jeśli ostateczny termin składania wniosków zbliża się, a ubiegający się o stypendium nadal nie otrzymał wszystkich potrzebnych formularzy, powinien poprosić o nie jeszcze raz. Ważne jest, aby nie przeoczyć terminu składania dokumentów, większość organizatorów nie przyjmuje bowiem wniosków po dacie naboru. Datę zakończenia naboru wniosków i podania do wiadomości wyników rekrutacji warto mieć zapisaną w widocznym miejscu.

Być optymistą!

Trzeba pamiętać, że szukanie stypendium nie jest zajęciem na jeden wieczór. To czynność wymagająca systematyczności. Aby zwiększyć swoje szanse, należy przeznaczyć kilka godzin w miesiącu na szukanie ofert stypendialnych, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, a następnie przesłanie ich na czas. Po przesłaniu wypełnionego wniosku procedurę szukania i aplikowania powinno się zacząć od nowa. Bo jeśli ktoś chce za pomocą stypendiów rozwijać swoje pasje, to poszukiwanie różnych możliwości powinno stać się jego nawykiem! Ale przede wszystkim trzeba wierzyć w siebie i w swoje szanse otrzymania stypendium. Czas poświęcony na konsekwentne szukanie nowych ofert stypendialnych w końcu się opłaci. Może właśnie dzisiaj pojawi się stypendium, które będzie odpowiednie. Trzeba wierzyć, że się uda, bo od tego często zależy rozwój osobisty oraz interesująca praca w przyszłości!

Opracowane na podstawie tekstu enyila.info.

Teksty:

Jadwiga Czartoryska (Fundacja Orange)
Anna Lech (Fundacja Dobra Sieć)
Joanna Luberadзка-Gruca (Fundacja Przyjaciółka)
Paweł Łukasiak (Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce)
Barbara Margol (Nidzicki Fundusz Lokalny)
Łukasz Ofiara (Centrum Myśli Jana Pawła II)
Zofia Sapijasзка (Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości)
Radosław Skiba (Kancelaria Adwokacka Adw. Radosław Skiba)
Małgorzata Stradomska-Kalinka (Fundacja Dobra Sieć)
Agata Urbanik (Instytut Studiów Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego)

Nadzór merytoryczny: Paweł Łukasiak
Opracowanie: Małgorzata Stradomska-Kalinka, Anna Lech
Redakcja i korekta: Weronika Giryс-Czagowiec
Foto: Pixmac
Projekt i skład: Konrad Grajner
Druk: Chromapress Sp. z o.o.

Wydawca:
Fundacja Dobra Sieć
ul. Marszałkowska 6/17, 00-590 Warszawa
www.mojestypendium.pl, www.e-wolontariat.pl
www.facebook.com/mojestypendiumpl

**Publikacja została sfinansowana
przez Fundację Orange.
Książka nie jest przeznaczona
do sprzedaży.**

ISBN 978-83-933936-0-2
Warszawa 2011

www.mojestypendium.pl

www.facebook.com/FundacjaDobraSiec

www.fundacja.orange.pl

moje
stypendium.pl

 FUNDACJA
DOBRA SIEĆ

 Fundacja
Orange

